Ն° 7116 — 1908 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 31-13 ՉԱՐՇԷՆՊԻՀ — 20 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1326 — 31 ՔԵԱՆ. ԷՎ.Վ.ԷԼ. 1324 — 24ՆՃԻ ՍԷՆԷ

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻՅԱԶ ՎԷ ՄԻՒՏԻՐԻ
ՑԱՎ.Ս. ՎԷՔԻԼԻ
ՅԱԿՈԲ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ

ՊԱՊԸ ԱԼԻ
ՍԱՏԱՐԷԹ ԳԱՔՈՒՍԸ ԳԱՐՇԸՍԸՆՏԱ
Ն. 49

Կազէթայա այիտ մէվատտ հագգընտա սահիպը իմթիյազա միւրաճաաթ օլունուր: Սահիպը իմթիյազըն իմզասը վէ կազէթանըն մէօհրը մախտումըլա մաթպաանըն մաթպու մագպուզլար թէէտիյաթը խալընըզ միւթէպէր վէ մէչրու օլաճագ տըր:

ՃԷՐԻՏԷԻ ՇԱՐՔԻՅԷ

1877 ՍԷՆԷՍԻՆՏԷ ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ ԹԷԷՍԻՍ ԻԹՄԻՇ ՏԻՐ

ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ, ՄԻԼԼԻՅԷ, ԹԻՃԱՐԻՅԷ ՎԷ ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

20 ԲԱՐԱ — ԵԷՎՄԻ ՍԷՐՊԷՍԹ ԿԱԶԷԹԱ — 20 ԲԱՐԱ

جريدهٔ شرقيه
ديكران جيوه‌لك ١٢٩٣
سنه‌سنده تأسيس ايتمشدر
صاحب امتيازى جيوه‌لكيان

DJERIDÉI CHARKIE
FONDÉ EN 1877
Directeur-Propriétaire
AGOP DJIVÈLÉGUIAN
AVOCAT
Vis-à-vis la Sublime Porte
No. 49

ԱԲՕՆԷ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ

Պէյլիք օլարագ	12 այլըգ	6 այլըգ	3 այլըգ
ՍԹԱՆՊՕԼ	140 ղր.	70 ղր.	40 ղր.
ԹԱՇՐԱ	150 ղր.	80 ղր.	45 ղր.
ՄԷՄ. ԷՃՆԷՊԻՅԷ	32 ֆր.	17 ֆր.	10 ֆր.

Մէճճանիյէ 20 ղր.-տուր

ՃԷՐԻՏԷԻ ՇԱՐՔԻՅԷ
ՀԻՃՐԷԹԸ ԻՏԱՐԷ ՎԷ ԹԱՀՐԻՐԻՅԷՍԻ
ՍԱԼԸ ՃԷՏԻՏԻ ՊԻԼՈՒՄՈՒՄ ԳԱՐԻԻՆԻՆԻՆ ԹԷՊՐԻՔ ԻՏԷՐ ՎԷ ՄԷՍՈՒՏԻՅԷԹ ԹԷՄԷՆՆԻ ԷՅԼԷՐ

ՄԻՒՆՏԷՐԷՃԱԹ

1.— 1909. սէնէ պաշը:
2.—Կաղանդ Թէէսիրաթը.— ՕՆՆԻԿ ՊԱԳՐՃԵԱՆ:
3.— Լիսանը Օսմանի պահսը.—ԶԱՒԱՆ-ՄՈՑՐԵԱՆ:
4.— Կէյիկին նաղմէսի.—ԵՂԻԱ ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ:
5.—Եէնի չիիրլէր. Եօլճըյա.-ԼԵՒՈՆ ԷՍԱՃԱՆԵԱՆ:
6.—Էտէպի պիր լէվհա.—ԵԴՈՒԱՐԴ ԳՕԼԱՆՃԵԱՆ:
7.—Գարա Կաղանդ.—Յ. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ:
8.—Իւչ մէքթուպ.—ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԴՈՑՐՃԵԱՆ:
9.—Էպխաթ.—«Ֆէլէք» 1882 ձմ. 1
10.—Բրէնսէսպահէտտին նէ՞ տէյօր.—ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆ:
11.—Տուրուպը Էմսալ.— ՇԻՆԱՍԻ-ԷՖՈՒԶՃԻՅԱ:
12.—Հիւմը խըրէթ վէ Տէնէք Մատէն Էրմէնիլէրի.—Ա. ԳԸՕԸ-ՃԵԱՆ:
13—Քիւչիւք տարպէլէր.— Գրիգօ-ՀԱՄԲ:

1909
ՍԷՆԷ ՊԱՇԸ

1908 սէնէսի տախի պու աքշամ էպէտիյէթէ տախիլ օլաճագ վէ եարըն եէնի սէնէյէ, եանի 1909 սէնէսինէ իպթիտար օլընաճագ տըր: Ասըրլար վէ սէնէլէր վար տըր քի, Թարիխլէրտէ սաթտըն եազըլարըա մէնգուշ օլտուգը կիպի, նէսլըտէն նէսլէ տէ ֆիքըրլէրտէ պագը գալմագտա տըր: Իշթէ պու գապիլէտէն օլարագ կէչիրմիշ օլտուգըմըզ շու 1908 սէնէսի Թարիխիմիզտէ պիր վագասի մուհիմմէյի հաիզ օլտուղընտան բէք գօլայ ունուտուլըր վագալարտան օլմայաճագ տըր: Կէչմիշ սէնէլէր եըլպաշըլարընտա իյֆա իթտիկիմիզ պու վազիֆէ արթըգ եէքնէսէք վէ պասմագալըպ սեօզլէրտէն իպարէթ օլմայաճագ տըր: 0 իֆատէլէր գանն իտէրսին «գըլըչէ» օլմուշ հէր սէնէ այնը Թարզ վէ սուրէթտէ սարֆ իտիյօր իտիք: Իսթիպտատ վէ սանսիւր բէնչէի զալիմանէլէրի էհալի վէ էֆքեարը ումումիյէնին թէրճէմանը վէ բէհպէրի սայըլան կազէթալարընը գուճագլամըշ վէ պէյչարէ մուհարրիրլէրին աղըզլարընա քէլէպչէ գօյարագ անլէրի հէր սէնէ պասմա գալըպ սեօզլէր սարֆընա մէճպուր իթմիշ իտի: Հալպու քի յուլիս 11 ինգըլապը պու նիգապը գըլմէթ վէ իսթիպտատը գալտըրըպ քեաֆֆէի էհալիյէ հուրրիյէթ վէրտիկի կիպի, կազէթալարը հիւր պըրագըմըշ տըր: Պինաէնալէյհ կազէթաճըլարըն վազիֆէսի չիմտի հէր զէմանտան զիյատէ աղըր տըր:

Թաթվիլը մէզգիւր հաճէթ կեօրմէքսիզին տէյէլիմ քի՛ յուլիս 11ըտէն իթիպարէն կազէթամըզը միւթալէայա բաշլայան օգույանլարըմըզ՝ կազէթամըզըն Թաագիպ իթտիկի մէսլէքը պիր Թարաֆիյէ վէ միւհիմթէվիյաթընըն տա միւլք ու միլլէթէ նէֆ ու ֆայտէսինի Թագտիր իթմիշ տիրլէր: Պիզ պու Թագտիրին նիշանէսինի՝ կէրէք օգույանլարըմըզըն Թէշրիճէն չօղալմըշ պուլունմասընտա վէ կէրէք պատրըղըմըզ Թէպրիք վարագալարընտա պուլտուգ:

Միւթալէաթ, մէզալաթ, միւքեաթէպէ, հավատիսաթ՝ հէր կիւնիւ կիւնիւնէ, սաաթը սաաթընա հիչ պիր Թարաֆտան Թաղիրգաթ կեօրմէքսիզին, տըրֆ էֆքեարը գաթիյէ օլմագ վէ մէնաֆիի ումումիյէյէ խատիմ պուլունմագ իւզրէ, չիմտիյէ գատար կազէթամըզտա հէր պուլտուղը, օգույանլարըմըզըն գաթէն Թանգիտը Թաատիգինէ օլտուղընտան, պատէմա տախի այնը մէսլէքի Թաագիպ իտէճէկիմիզի վէ կազէթամըզ սիւթունլարընըն մէզալաթ վէ միւթալէաթը հագգիգաթպիյանէյէ վէ հավատիսաթ վէ իխպարաթը Նաֆիյայա աչըգ պուլընաճաղընը սեօյլէմէկէ հաճէթ եօգ տըր:

Պինաէնալէյհ կազէթամըզըն բաղպէթը նասը էվէլէչի պուլընմասընա վէ ֆէնէ օլան մուգթէտիր մուհարրիրլէրիմիզ վէ միւխաբիրը մախսուսլէրիմիզ վէ սաիր կեօնիւ իշթիրաքը գալէմիյէլէրի սէպգաթ իլէ հիւսնը թէվէճճիւհ իտըրագ իտէն զէվաթը քիրամա ալէնէն պէյանը Թէշէքքիւր էյլէտիկիմիզ կիպի կազէթամըզը օգույան վէ պու սուրէթլէ պիզի Թէշվիգ ու Թէրգիպ իտէն գարիինը քիրամըմըզա տա պիլխասսա Թէշէքքիւր իտէր վէ քէնտիլէրինէ մէսուտ իթմէք իւզրէ հէր կեօնա մատտի վէ մանէվի ֆէտաքեարլըգտա պուլընաճաղըմըզը պէյան էյլէրիզ:

Պինաէնալէյհ շու աէվըը հուրրիյէթին վէ իսթիպտատ իւզէրինտէքի բարլագ մուզաֆֆէրիյէթին՝ 1909 սէնէսինէ կիրտիկիմիզ միւնասէպէթիլէ, եըլ պաշըմըզ քեաֆֆէի օգույանլարըմըզա վէ պիլճումլէ վաթանտաշլարըմըզա Թէպրիք իտէրիզ:

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐ ՆՈՐ ՏԱՐԻ
ԵՒ ԲԱՐԻ ԿԱՂԱՆԴ

ԿԱՂԱՆԴ
ԹԷԷՍԻՐԱԹԸ

Եըլպաշը հագգընտա Թէֆէքքիւրաթ.— 1908 սէնէսի չույինաթ վէ իճրաաթը.— 1909 սէնէսինէ աթֆը նազար.— Գազը Թէմէննիյաթ, Թէննիյաթ:

Եը՛լպաշը... մահվ օլմուշ պիր սէնէնին տէֆնի, վէ մէհտ արայը զուհուր օլան նէվզատըն Թագտիս ու իսթիգպալի զըմնընտա մագարըը զիյարէթ վէ սթասիօն իթթիխազ օլընան Եըլպաշը իտէալըմա, Շարգտան Ղարպա, Շըմալտան ճէնուպա տէկին հուտուտը մէզքիւռէնէ միւէլլի միւխթէլիֆէսի պէյնինտէ էզմինէյի գատիմէտէն պէրու իրայէ իտիլէն ատարը հիւրմէթ վէ իպրազ գըլընան Թէսիտաթ վէ Թագտիսաթ Թաամիր վէ Թէէմմիւլ պույուրուլսուն...

Եըլպա՛շը...Նըն նէվը պէնիի պէչէր իւզէրինէ իճրաղ էյլէտիկի Թէէսիրաթըն տէրէճաթ վէ էնվայը ատէտսի, ինսանլարըն սունուֆ ու տէրէճաթը մուխթէլիֆէսի գատար աղըմ վէ մուհիմ տիր:

Եըլպա՛շը...Նըն Թէէսիրաթը էն պէօյիւք միլլէթտէն էն քիւչիւք պիր միլլէթէ, էն պէօյիւք պիր բուհանիտէն էն քիւչիւք պիր բահիպէ, էն պէօյիւք տիբլօմաթտան էն քիւչիւք պիր մէէմուրա, էն զէնկին պիր պանքէր վէ Թիւճճարտան էն քիւչիւք պիր սարրաֆ վէ էսնաֆա, վէլհասըլ զիւքիւր վէ իւնասա, զէնկին խասթա ֆագիր, պէօյիւք խասթա քիւչիւք, էֆէնտի խասթա խըզմէթքեար, Թալէպէ վէ քիւչիւք չօճուգլարա պաշգա պաշգա իճրայի նուֆուզ էյլէմէքտէ տիր...:

Եըլպա՛շը... կիւնիւ, պանքէր վէ Թիւճճարան, խիւլասայը հիսապաթիյէլէրինի Թանզիմ վէ հիւսնի մուվաֆֆագըյէթտէն տօլայը չէհրէսինտէքի այաժմը ինպիսաթ վէ մէսէրրէթ իլէ իֆթիխար վէ պազըլարը տախի, հայ՛ֆ... խայըր վէ ֆէլաքէթ բէնչէսինէ չիքեար օլմալարընտան տօլայը մէէյուս վէ տիլֆիքեար օլարագ, պատէմա միւթէէնէպպիհ օլմայա նիյէթ էյլէրլէր:

Եըլպաշը... կիւնիւ, տիբլօմաթլար, մէմլէքէթլէրինին սաատէթ ու սէլամէթինէ հասըր վիճտան իտէն օ՛ պէօյիւք գաթլար, վաթանլարընըն պիր սէնէ զարֆընտա իսթիհսալ էյլէտիկի էտաապը բէֆահիյէթ ու մէսէտէթի վէ կէչիրի տիքլէրի պուհրան ու ֆէլաքէթլէրէ Թէէմմիւլ իլէ, սէնէի աթիյէ իչին տահա տուրէնտիշ, տահա Թէէմմիւնաթը, վաթանա տահա ֆայտէլի Թէշէպպիւսաթտա պուլընմագա ազմ ու նիյէթ իտէրլէր:

Եըլպաշը... կիւնիւ, էհալինին Թէսէլլիյաթը բուհանիյէսինէ հասըը էնֆասա եէմինլէ Թայլըն օլունան բուհանիլէր, իսթիֆատէյի մատտիյէյէ հուտուտ վազ վէ պատէմա ՍԻՍԹԷՄԱԹԻՔ ՄՕՆՏԻԱԼ բուհանի օլմագտան Թէֆրազէթլէ Թէնզիհաթը գուտսիյէ տաիրէսինտէ իյֆայի վազիֆէի պիլաիճրա ֆիքիրլէրինտէն կէչիրիրլէր... (միւսթէսնա պուլընան բէհպէրլէրը քիրամ չայանը Թէպրիք վէ իհթիրամ տըր):

Եէնասըլ Եըլպաշը... կիւնիւ էֆրատը աիլէսինին վէ պէտէմէ, այվազ, աշճը, խըզմէթքեար, արապաճը վէ սաիրէնին նօգթայի նազարըը վէ հէտայա ու մէթալիպաթը պիւսպիթիւն միւթէխալիֆ վէ միւթէճանիս տիր:

Պինաէնալէյհ, շու միւխթէլիֆ անասըը վէ սունուֆը ատիտէյի ահալի ինտինտէ Եըլպաշը իտէալընըն Թէվհիտ ու Թահտիտի մանայը հագիգիյէսի նա՛սըլ գապիլ օլապիլիր...:

1908 սէնէսի՝ մէմալիքը Օսմանիյէ էհալիսի իչին պիր տէվրը մէսէտէթ օլտուղը հալտէ Իրան հագգընտա խուսուֆ վէ եասըը պիր տէվրէտէն մաատուտ օլտու:

1908 սէնէսի՝ Ինկիլթէրա վէ Ֆրանսա իչին պիրէր տէվրէի մէսէտէթ օլմուշ իքէն, Ռուսիա հագգընտա սիսիլէյի ֆէլաքէթ Թէշքիլ էյլէմիշ, վէ տարըը տէհշէթֆէզամի Թէզալլիւլ տէվամը Թէէսիրտէն խալի գալամամըշ տըր:

1908 սէնէսի՝ Ալէմանիայա մէչրութիյէթի հագիգիյէ իթա վէ իմբէրաթօր Վիլհէլմին Թահտիտը նուֆուզը չէտիտէսինէ վէ սիյասիյաթ բայիթախթընըն Պէրլինտէն գալտըրըլըը Լօնտրայա նագլինէ մուվաֆֆագ օլտուղը կիպի, Իթալիայը տախի իթթիֆագը միւսէլլէսէտէն պէթթէքրիդ, Ինկիլթէրա-Ֆրանսա իթթիֆագընա Թապի գըլմըշ տըր:

1908 սէնէսի՝ տէվրը իսթիպտատ մէզալիմինտէն հէնուզ գուրթուլան պիլխասսա Անատօլու էհալիսինի վէ ալէլխուսուս Էրմէնիլէրի գահթ ու զալէա (գըթլըգ) սաաքամաթը տէհշէթֆէզասընա հէտէֆ էյլէմիշ վէ պու պապտէ Պապըալինին իլէ ումում միլլէթաշլարըմըզը Թէլաշ վէ ֆաալիյէթէ տուչար իթմիշ վէ հէր Թարաֆտան վէսաիթը միւթէատտիտէ իլէ ճէլպ ու ճէմ օլունան մէպալիղ ալէլքիւլլիհալ իմտատա էհթիյաճըն տուչար օլտուղու սըրատա պուլընմըշ իսէ տէ, իհթիյաճաթըն տէհշէթ վէ վէֆրէթը ազիմէ սինէ զալէպէ իտէմէմիշ, վէ հիւքիւմէթէ մուգատտէմա վէրիլիպ Էրմէնի մուհաճիրլէրինէ սարֆ իտիլէն մէպալիղըն պիլէ գըսմը էհէմմինի Թէչքիլ իթմէմէքտէ պուլունմըշ տըր:

1908 սէնէսի՝ միլլէթ իչին Թուլ միւտտէթ Երուսաղէմէ, օ մէնֆաի մուազզէզտէ, տիլխուն վէ մաթէմնաք հալէ էվլատը վաթանըն ֆէլաքէթ ու սէֆալէթինէ, վէ կիրիֆթար օլտուղը աֆէմ ու էքտարը տէհշէթֆէզասընա նիհէյէթ վէ Թախիրը միլլէթէ հէմիչէ տուախահ պուլընան Ամէն. Տ. Տ. Մաթէոս Սրբազան Հայրիկ հազրէթլէրինի Բաթրիգ ինթիխապընա, վէ միւչարիլէյհ Բաթրիգը ահէնկի գարիպէն տէրտէսթը Թաատիք օլտուղը մէրվի պուլընան Կաթողիկոս ինթիխապընա տախի գայտա մուվաֆֆագ օլապիլմիշ տիր:

1908 սէնէսի՝ անասըրը միւխթէլիֆէի Օսմանիյէտէ զայյուր, ֆաալ, միւսթագիմ, վէ ֆէտաքեար վաթանպէրվէրլէր վէ ահրար էտիպլէր իլէ իֆթիխար օլմագլա միւֆթէխիր տիր:

1908 սէնէսի՝ տէվրը հուրրիյէթ հասէպիլէ, մէմալիքին հէր Թարաֆընտա ինթիխապաթ միւնազաշա վէ նումայիշլէրի վէ Մէճլիսը Մէպուսան վէ Այան չէնւըքլէրի վէ մէճալիսը մէզքիւրէնին Թէշքիլաթը գաթիյէսի իլէ էվգաթիկիզար օլարագ իզթիթահը սէմէրաթըը սէնէի աթիյէյէ վաբէսթէ վէ Թաալիգ էյլէմիշ տիր:

1908 սէնէսի՝ Գանունը Էսասի իլանընըն լիսանը Օսմանինին էլզէմիյէթի գաթիյէսինի իլան իթմիշ իքէն. լիսանը մէզգիւրըն քէմալը կէրմի իլէ Էրմէնի լիսանը տէրէճէսինտէ Թանսիլը վիւճուպի հագգընտաքի էլզէմիյէթի Թագտիր վէ սէրան իյֆաի միւզթէզաը զըմնընտա Բաթրիգխանէյի ամիգ խապը զաֆլէթինտէն ույանտըրմամըշ տըր:

1908 սէնէսի՝ Թէրագգըը միլլէթէ միւթէալլիգ էսպապ վէ վէսաիթին իթթիխազ վէ իճրասընա միւնհասըր պուլունան Բաթրիգխանէ մէճլիսի էյխամը իճթիմաիյէլէրինին հէր նասըլ իսէ պէօյիւք զըմնընտա «Երուսաղէմ վէ Օրմանեան մէսալէի» կիպի, տէմիրպաշ վէ նիհայէթսիզ մէսէլէլէրին բուզնամէյի տախիլի միւզաքէրաթը գայտ ու իտխալինէ հասըր ուզթալաշտ էյլէմիշ տիր:

1908 սէնէսի՝ Իթալիանըն Մէսինա վէ Գալապրա նամ իքի վիլայէթինին հարէքէթը արզտան մահվ էյլէտիկի վէ հէր Թարաֆտան մուավէնէթը քիւլլիյէ Թէչտիրիլմէքտէ օլտուղը կիպի, մէմալիքը Օսմանիյէտէն տախի 200,000 ֆր. նագտէն վէ պունտան պաշգա էսէմիյէ 10,000 ֆր. մաարաֆըլա վէ պիր այտան աշաղը իթմէք իւզրէ, «Պէզմը Ալէմ» վափուրը կէօնտէրիլէրէք, 40,000 լիրայա գարիպ ֆէտաքեարլըգ իտիլտիկի հալտէ տէկէր Թարաֆտան Պօսնա-Հէրսէք նամ պաշգա իքի վիլայէթ իչին բօլիթիքա ալէմինի սիյահ պուլութլար վէ հարպ էնտիշէ վէ Թէհլիքէլէրի իչինտէ պըրագմըշ տըր:

1908 սէնէսի՝ ախէրէն մէմալիքինէ կէօզ տիքէն Աւստրիայը տէվլէթլէրի վէ պօյգօթաժ էսէրինէ, Պուլկարիսթանըն իլէ Նումանիստանը Շարգի Ռումէլի վէ Կիրիտ մէսէլէլէրինտէն նաշի պէյանը մուխասամէ իլէ վէ գօնֆէրանսա Թէպաիյէթէ սէվգ էյլէմիշ տիր:

Եէնասըլ 1908 սէնէսի զարֆընտա հարպ վագը օլմայարագ սուլհէն կէչմիշ իսէ տէ, ֆագաթ, «սուլհը միւսէլլահ» ուսուլինէ Թէվֆիգէն հարպ Թէտարիքաթը քէմալը կէրմի իլէ տէվամ իթմիշ, միլլէթլէրը ֆր. սարֆ ու իսթիհլաք օլունմըշ, պիր չօգ հարպ չախալարը էֆքեարը ումումիյէյի վէ պօրսալարը հէյէճանլարա իլգա էյլէմիշ վէ հաթթա պազը մէմալիքը խըթթիրաամը հուրրիյէթ վէ իսթիգլալ մասաալէթ զըմնընտա պիր Թագըմ խսամ վէ չուրիշ վէ մուգաթէլաթ զուհուրինի մունճէր օլմուշ տըր:

Անճագ նէվզատ, նէվզատըմըզ 1909 սէնէսի, պիզիմ իչին նէ կիպի իգպալ ու սաատէթ վէ հայրը, նէ տէրէճէ իտպար ու ֆէլաքէթ հազըրլամըշ տըր. պունը, Թապի, Թագտիրը իլահի պիլիր...:

Պիր միլլէթին վէ խուսուսի պիր մէմլէքէթին վէ հաթթա պիր գաթըն, պու կիւնքի իթթիխազ էյլէտիկի պիր մէսլէքի վէ հարէքէթինին կէլէճէք սէնէ վէ եա օ պիր սէնէլէրտէ մէնֆաաթ վէ եա մազարրաթըը պիզզաթ օ՛ միլլէթ եա մէմլէքէթ վէ եա օ՛ գաթըն չէքէճէյէ մէճպուր օլտուղը տարեա զայիլ օլմաս տըր:

Շու հալտէ, Եըլպաշը... կիւնիւ նէվը պէնիի պէշէրին պիլիլէրինէ սընըֆ վէ տէրէճէլէրի արասընտա տիւրլիւ տիւրլիւ Թէէսիրաթը վէ մունասէպէթը օլան պիր Թարաֆտան պաշգա պաշգա Թաֆսիլաթ վէրմէքտէն սարֆը նազար իլէ, ՄԷՐՀՈՒՄ 1908 սէնէսինին հասէնաթ ու սէյյիաթ վէ Թէէսիրաթը կէլէճէսինին իտխալ վէ Թէէսիրլէրինի վէ 1909 սէնէսինին, Թէմէննիյաթ պէտէրիյէ վէ պիլխասսա մէմալիքը Օսմանիյէ վէ անասըրը միւխթէլիֆէի Օսմանիյէնին մաաշալ վէ Թէքամիւլի նէվի Թէֆէննիյաթ վէ մէսէրրէթ իլէ միւսաատէ ու միւսաաֆաթ պաշտա օլմագ իւզրէ Թէմէննիյաթ իլէ միւսաարաաթ իթմէնին սարֆըը մէզօնքեարլըքեաթ էյլէրիզ:

ՕՆՆԻԿ ՊԱԳՐՃԵԱՆ
31 դեկտ. / 13 Ցունվ. 1909

ԼԻՍԱՆԸ ՕՍՄԱՆԻ ՊԱՀՍԸ

Մէմլէքէթիմիզդէ մէչրութիյէթի իլանը օլունտուղտան չիմտիյէ գատար պէշ ալը միւթէճավուզ պիր միւտտէթ կէչտի. միլլէթ մէքթէպլէրիմիզ, էսքիսի կիպի, եէնի չըգանլարընտա պաշլաթըլը հալտէ, մէմլէքէթին լիսանը բէսմիսի, լիսանը տէօվլէթ օլմագ հասէպիլէ զայէթէ էհէմմ ու էլզէմ օլան Թիւրքճէ լիսանընըն քէմալի ճիհաթէլէ Թէտրիսի հագգընտա հէնէ հիչ պիր ֆաալիյէթ կէօրիւլմէտի: Կէչէնլէրտէ չէհրիմիզ գարիպ պէօյիւքէ պիր Նահիյէտէն մուգթէտիր պիր Թիւրքճէ մուալլիմինին Թավսիյէ իտիլմէսի հուսուսընտա պաշլագ մաաշ, խաթըրլը մահալլ, մուհթագամ Նաֆագա Թէշհիլաթ իտիլիյօր իտի. միւշքիւլաթլար, չէրաիթի մաթլուպէ տաշըյան անճագ պիր իքի քիշի խաթըրլայապիլտիմ. Թանըշըգլարա, պու կիպի իշլէրէ զահմէթ իտիլէճէք Թարավվուր իթմիշ օլտուգում կէմ վագթը կէօսթէրէպիլիր. պաշգա՞, — պաշգա եօգ. հագիգաթէն պաշգասը եօգ իտի: Բէք էյի ամմա, պունլար տա —լիսանը Օսմանի մուալլիմլէրինին պիզտէքի նէտրէթ վէ ֆըգտանը էհէմմիյէթէ— պիրէր իզհէր մէքթէպէ կիտէրլէրմի, Թուրթուլմուշ օլտուգլարընտան, պիթթապի Սթամպօլտա պէրագ պա տա Թաշրայա կիթմէզլէր տա:

Մամաֆիհ պիր իքիսինէ միւրաճաաթ իթտիմ. նէթիճէ ումումիյէսի աքսի՞ օլմատը. ԲԻՄԱԷՅԻ ՊՈՒՂԱՄԱՏԸՔ. հագիգաթէն Թէէսիւֆ օլունաճագ պիր հալ տըր պու. Թիւչիւնմէլի. հէր նէվի խըզմէթ վէ մէսաիլէ գադիր բէք չօգլարընըն արզը վէճհուտ, վազը իզթիրար էյլէտիկինի, Թալէպ օլունան մուալլիմ Թէէմինի իսթիգպալի իչին մուհթագամ մաաշը, միւթէմտիլ նաֆագայը, խաթըրլը գալտըզաճագ մահալլի տուչճինմէլի տէ, պու խըտմէթ իպրազ օլընաճագ պիր զէմին պուլընմատըղը Թալէպլէրինէ պաշտարտըգ գալըլ — իհթիյաճըն — իթիրաֆ իթմէլի: Նիչի՞ն, նէտէն պուլընմասըն. սէպէպինի սօրմագա լիւզում եօգ տըր. պու տա իթիրաֆտան պէլլի սէյլէնէն նէֆրէթէլէրինտէն տիր: Պու՝ մէլուն Թարէ օ միւհիմ լիսանըն Թահսիլ, Թալիմ վէ Թէտրիսինտէն ճիւմլէսի տէ սօղուտմըշ իտի. պէն մահին ու մէչագլա օնը Թահսիլ իտէնլէր — նիւզլիւնտէն պիր իսթիֆատէ, պիր խայըր կեօրմէտիքլէրի իչին— ֆէչիլման օլտուգլարը կիպի, Թահսիլինտէն մահրում օլանլար տա չէրէֆ գատար բաղպէթ վէ խահիշ կեօսթէրմէմիշլէրտի իտի. օնըն ճա գուվվէթ վէ զայրէթլէրինի ուլում վէ ֆիւնունա, էլսինէի սաիրէյէ սարֆ իտիյօրլար իտի:

Հալպուքի, իշ պաշգալաշտը չիմտի. Պուլունտուղըմըզ մէմլէքէթ, մէչրութիյէթ իտարէսի հասէպիլէ, իգթիսապը էհէմմիյէթ էյլէտի. լիսանը տէօվլէթ, էլզէմիյէթ քեսպ իթտի. պունտան պէօյլէ պու լիսանա աշնա օլմայան կէնճլէրիմիզ ալէլէքսէր իշսիզ գալաճագ տըր. պունըն իչին չիմտիտէն սոնրա լիսանը Օսմանի մուալլիմլիկինին մուհիմմէ Թէչքիլաթ ալանաճաղը մուհագգագ տըր. պունըն իչին քեաֆի միգտարտա մուալլիմլէր կէրէք տիր. էվէթ պիզ տէ հալ պէօյլէ տիր իսէ, օն իքի պէչ սէնէ սոնրա, պաշտա Օսմանլը մուալլիմլէրինին լիւզումի էմրը մուգարրէր տէ, Թէ հէր մուալլիմին ագլ վէ հէր մաաշ կէօրմէթէ մէմնունիյէթլէ Թէչէքքիւր, էսասը կէօսթէրմէք իւզրէ Թէվսիյէ իտէրիզ:

Մէքթէպլէրիմիզտէ պուլընան Օսմանլը լիսանը մուալլիմլիկինը միւհիմթէրէմ սինտէն՝ պունտան պէօյլէ քէմալը խահիշ Թէէթիսիմէթ սարըլմալարը, վէ պու լիսանը —լիւզում ու էհէմմիյէթինէ մէչրու— Թալէպլէրինէ սէհլի իւլ Թանսիլ վէ սէվիմլի կեօսթէրմէլէրի ճիհաթէ բէճա օլունմալը տըր:

Շայանը մէմնունիյէթ պիր հալ տըր քի, եօքթէ պէրուտէ աչըլան միւթէաատտիտ Լասանըլարըմըզտա՝ լիսանը բէսմիյէ աշնա զէվգը միւթէպէրէ միլլէթդաշլարընա ֆաիտէլի օլմագ Նիյէթի խայըրխահանէսի մէճճանէն Թէտրիսաթ վէ խայըը պըրագըլըպ պուլունաճաղ տըր: Պու ֆէտաքեար մուալլիմլէր այնը պըր Թէշէքքիւր վէ այնը զէմանտա — Թահսիլի լիսան զայրէթինտէ— պու Էֆրատը միլլէթէ պէյանը Թէբրիք վէ Թէշէքքիւր եէշ վէ Թէհնիյէ վէրմէլի տըր:

ԶԱՒԱՆ ՄՈՑՐԵԱՆ

ԿԷՅԻԿԻՆ ՆԱՂՄԷՍԻ

Աֆիթապը հուրրիյէթին չալչաղ օլտուղը կիւնտէն պիր հաֆթա էվվէլ, Պէյօղլունտա, Ասմալը Մէսճիտտէքի սաքին ու սաքիթ խանէսինտէ, մասլուպէն միւնթէհիր օլան էտիպը հուրրիյէթբէրվէր, շաիրը էմսալը Նապէսպուգ, աթէշզէպան վէ իսթիտատը խիւտատատա օլան ԵՂԻԱ ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆըն էրմէնիճէ պիր չիիրի կիւզէլը Թիւրքճէյէ Թէրճէմէսի իլէ, իչպու «Ճէրիտէի Շարգիյէ» նուսխայը ֆէվգէլատէսինին պիր խայըը գարիլէրինէ իհտա իտէրիզ: Աթիտէքի չիիրտէ, Տէմիրճիպաշեան, քէնտիսինի տախիլըէվգաթ հէմայէ իտէն մասուֆ Մատամ ԷԼԷՆ ՆԻՍԸՆըն ֆէտաքեարլըղընը Թէչէքքիւր էյլէր:

ԼԵՒՈՆ ԷՍԱՃԱՆԵԱՆ

Կէյիկինին բէչինէ տաղտան տաղա՛ տուչտուքչա,
Մուհապպէթինին մուճիզէսի իլէ եամաճ ու եա՛րը կէչտին...
Սիրրինքլէրինին գաթարաթը գայալա՛ր տէլտի,
Արսլանըն կէօզլէրինտէն սիրի՛նք տամլատը...
Մուհապպէթ ու էլէմին սէնի լաեէմութ իթտիլէր,
Քէտէր ու չէրէֆլէրէ խատիմ էյ պէօյիւք գատըն ....:

Սապահըն նուր այնըլա ույանտասը իչին,
Տաղտան տաղա՛ տուչտուքչա կէյիկինին բէչինէ,
Կէօզլէրինտէքի սիրինք վէ եա՛ղընտաքի գան
Թաթլըլէրինին իղլէրինէ էզհարը չիւճէյրէլէրի օլտը....:
Մուհապպէթ ու էլէմին սէնի լաեէմութ իթտիլէր,
Քէտէր ու չէրէֆլէրէ խատիմ, էյ պէօյիւք գատըն:

Կէյիկինին բէչինէ տաղտան տաղա՛ տուչտուքչա,
Տիգլէրին արթըգ Թագաթըզըգ, կեօզլին արթըգ աճիզ,
Պէյհուտէ, էյվահ, սօրարսըն կիւզարանա
«Աճէպ կէյիկիմ նէ՞ Թարաֆ, նէ՞ բէյէ կիթտի»:
Մուհապպէթ ու էլէմին սէնի լաեէմութ իթտիլէր,
Քէտէր ու չէրէֆլէրէ խատիմ, էյ պէօյիւք գատըն:

Տաղտան տաղա տուչտուքչա կէյիկինին բէչինէ,
Իպլէրի քօրէրսին, ֆագաթ քէնտիսի նէրհա՞ն:
Արտընտան՝ գօշար կիպի սանըը մէճնունըն տաիմա.
Մէճնո՞ւն, վէ սէն անը պուլմագ ումարսըն տաիմա.
Մուհապպէթ ու էլէմին սէնի լաեէմութ իթտիլէր,
Քէտէր ու չէրէֆլէրէ խատիմ, էյ պէօյիւք գատըն:

ԵՂԻԱ ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

ԵԷՆԻ ՇԻԻՐԼԷՐ

ԾՕԼՃԸՅԱ

Կիւզարան, չու նէհրին սույունտան իչմէկին,
Օրատա քէօյիւն եէկիթի մաղրուգ տըր,
Սըճագ տուտագլարըն՝ պէկլի պու սէրին սու,
Սէրինլէչտիրմէզ եէրինէ եագար հարիտանէ։

Հէր նէ գատար ճօշկուն նէհրին իւզէրինէ,
Պիր սէօյիւտ հէր կիւն սէսսիզ կէօզ եաշը տէօքտիւ,
Հէր նէ գատար քէնտի գայիգ էվլատը իչիւն,
Պիր վալիտէ սատայը հազինլէ բիւսկիւրտի։

Եինէ, պիւթիւն պունլար իչպու սահրանըն,
Մաթէմլէրինի տալա ունութտուրամատը։
Կիւզարան, գօյ վէրին օլ սույը միւսհէչ,
Բի գայալար եէրինէ բարչալանըըն հիւզնէնկիզ։

Օլ մուհրիգ սուտան ալմամագ իչիւն,
Պէն սու տէօթիմի օրատա գըրարըմ,
Վէ չիմտի պէնիմ էրքէք խաթըրլէրիմ,
Զէչմէնին սօլկուն եիւզլիւ եօլունա սէվգ իտէրիմ։

ԼԵՒՈՆ ԽՍԱՃԱՆԵԱՆ

ԷՏԷՊԻ ՊԻՐ ԼԷՎՀԱ

ԳԱՅԸԳ

Ուզագլաշըր գայըգ, հաֆիֆճէ, քէնարը տէրեատան,
Տէրեանըն եամէր վէ էպքէմ կուրպէթլիինէ տօղրու...։
Հիչ պիր լէմսա, սէս իչինտէն տիւլէֆբուզ։
Սալլանէ կիտիչի տիր մէճնուն եօրտէքլէրին պէրֆնիւմա։

Տէրեա իսաանըն իչզինտէն մահրում թէք թէնհա,
Թարիֆատան պաշգա հիչ պիր պաչ,
Դալըգտան պաշգա հիչ պիր իզ, հիչ պիր օճագ,
Ա՛հ, գայըգ վէ տէնիզ աճէպ միւթ կիպի վէգար տէյի՞լ մի տիրլէր։

Ուզագլաշըր, պունը աֆագա տօղրու,
Օրատա չիվիթ քէսկինլիինտէ լէզէթլէր նէյէճան էյլէր...
Պիր խաթմէ տահա իչթէ գայըգ ա՜նտէ.

Հէր նէ գատար ուֆագ քիւրէքլէրինի թէհարրիւք իթսէ անէօթէ,
Տամա պէնզէրճէտ ուզան պիր սալիպէ,
Պարիս ՊԻ ՀՈՒՏՈՒՏԸ չաղըրարագ ա՛հ, չաղըրարագ տաիմա...։

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳՈԼԱՆՃԵԱՆ

ԳԱՐԱ ԿԱՂԱՆԴ

Հէր քէսին սիմասընտա պիր ալէայիմ սիւրուր հէր եէրտէ պիր չաթ ու խէնտան իճրաի հիւքիւմ իտիյօր իտի։ Եալընըզ Երմէնի էվլէրինտէ պու աասըր չատըւմանի կէօրիւնմէյօր իտի։ Օնլար մահզուն մահզուն, պաշլարը սարգ վէ միւթէրէտտիւտ ատըմլարլա եիւրիւյօրլար իտի։ Տէվրը իսթիպտատտա Երմէնի խաինի թանըյանլար զաթէն մահքիւմ ատտ օլունմազլա՞ր մը իտի. Պիչարէլէր սապահլայըն աչըյանէլէրինտէն գալգըպ տիչարը չըգամազլար իտի. Ագչամ եինէ օ աղուշը աիչէյէ, օ աչըյանէյի բահաթա ավտէթ իտէճէքլէրինի իւմիտ իթմէզլէր իտի։

Կաղանդ ագշամը իտի, մահալլէ արալարընտա չօճուգլար՝ ահվալը վագըալարտան լագայտ վէ պիխապէր իպրազը տասը չատիւմանի էյլէյօրլար վէ պու սըրատա էպէվէյնինին գալպլէրինտէն գանլար աքտըրըը վէ իչին իչին աղլատըգլարընը պիլմէյօրլար իտի։ Ուֆաճըգ պիր գուլիպէտէ սաքին Վէրգինէ հանըմ իւչ տանէ մասումլարընը թօպլայըփ խանէսինտէ մաղտուր պիր հալտէ օթուրմըշ իտի։ Պիչարէ գատըն՝ թէֆէքքիւրաթընտա բէք տէրինճէ տալմըշ նէ եաքաճաղընը պիլմէյօր իտի։ Մասում չօճուգլար՝ վալիտէլէրինին էթրաֆընը ալըփ մութթասըլ սէօյլէչիյօրլար վէ իսթիյաճաթը թէֆըլանէլէրիյլէ պիչարէ գատընըն մաղտուրիյէթինի պիր գաթ տահա թէչտիտ էյլէյօրլար իտի։

—Վալիտէճիկիմ. հանիյա, պապամ, նէրէտէ. պու ագչամ կաղանդ տըր. հէմիչլէրիմիզ նէ՞րէտէ։

Գատընճըղազըն պու իֆատաթը մասումանէ վէ թըֆըլանէյէ ճէվապ օլարագ տէրին պիր «ա՜հ» սալըվէրտի։

Պու սըրատա գարու չալընտը, Վէրգինէ հանըմ հէման աշաղը գօշուպ գաբույը աչար. իչրի մէճհուլ չալսա մէզպուրէյէ խիթապէն,

—Կարապետ աղանըն գարըսը սէ՞ն միսին, հանիյա չու հասպուհանէտէ իտի։

—Էվվէթ։

—Գատըն, զէվճին վէֆաթ իթտի. Նաչը Մայը Եկեղեցիտէ տիր. պիլմիշ օլասըն։

Վէրգինէ հանըմ ալըգ ալըգ պունլարըն եիւզիւնէ պագըփ, պու սէօզլէրի էյիթէ անլամագ իչիւն թէքրար իթտիրտի։ Պիչարէ գատըն հազիզաթա վագըֆ օլունճա հէման պայըլըփ տիւշտի։

**

Կարապետ աղա օրթա հալլի, եանաֆ պիր ատամ իտի։ Տայմա քէնտի իչ ու կիւճիյլէ մէչղուլ օլուփ, սապահ իչինտէ, ագշամ էվինտէ իտի։ Էզճնամիյէ թէվգէլատէ բիւյէթի օլտըղընտան, պու եիւզտէն հէմ սիլէխինի բէք կիւզէլ կէչինտիրիր վէ հէմ տէ բարա արթըրըր իտի։ Պէօյլէլիքլէ պիր խանէ սահիպի օլմուշ իտի. Զօգտան պէրու այ զու իթտիկի պու էմէլինէ, եանի պիր եուվայա մալիք օլմասընտան բէք մէմնուն իտի։ Կարապետ աղա պիր կիւն տիւքքեանընտա օթուրմըշ իքէն, խաֆիյէնին պիրի կէլիփ, միւթթէլիֆ պէհանէլէրլէ պունտան բարա սըզտըրըմագ իսթէտի։ Կարապետ աղա օրալարտա տէյիլ իտի։

—Պանա նէ եարտըմլըր. սօղան եէմէմիշիմ քի, գալպիմի եագսըն— տէր իտի։

Պիր կիւն նակէհան իչքի բօլիս կէլիփ Կարապետ աղանըն տիւքքեանը եօնիւնտէ չէրքիլիրլէր։ Միւթաա օլան իւք սէօյլէր չու իտի.

—Կարապետ աղա, ագաճըգ գարագօլա կէլի՛րմիսին. սիզէ պիր չէյ սօրաճագլար վէ սօնրա սալը վէրէճէքլէր։

Ատամճըղազ՝ կիւնտիւզիւն չօճուգլարը իչիւն եէմիչ ալմըշ վէ Թօրպա իլէ տիւքքեանըն պիր Թարաֆընտա գօյմուշ իտի։ Պիչարէ եօլլէ զաննը իտիյօրտու քի հազիզաթէն քէնտիսինի սալը վէրէճէքլէր. անըն իչիւն Թօրպայը ալըփ վէ տիւքքեանընը գափայըփ բօլիսլէրէ րէֆագաթ իթտի։

Գարագօլտա սալա սօրկու սիւալ օլմագըզըն, վէ եալընըզ իսմինին եազըլմասըյլա իքթիֆա օլունըը վէ պիչարէնին եւլէրի քիլէրչէյէ սըգըչտըրըլըպ տօղրու Զապթիյէ նէզարէթինէ վէ օրատան տա... արթըգ նէրէյէ կիթտիկի մալիւմ։

Կարապետ աղա ուզուն միւտտէթ մահպէսէ գալըը. գապահաթըընըն նէտէն իպարէթ օլտուղընը նէ քէնտիսի պիլիր վէ նէ անը ճէլպ իտէնլէր, օ խայըն խաֆիյէնին մահզա պիր իչքի մէճճիտիյէ իթթիքեապաթը իչիւն պիչարէյէ աթֆ իթտիկի իֆթիրա եիւզիւնտէն պիր ալէնին խարապիյէթինէ վարըլտըղը, արթըգ էրպապը իսաաֆ տիւչիւնսիւն։ Պու ուզուն միւտտէթ թէվգիֆի եանասընտա Վէրգինէ հանըմ աղլայա աղլայա թէվգիֆխանէյէ կէլիր. գօճասընը զիյարէթ իտէր իտի։ Գատընճըղազ. Զապթիյէ բաշասընա արզուհալ արզուհալ իւզէրինէ եաղտըրըը. պէյհուտէ պիչարէնին տիւշար օլտուղը հազարէթլէր տէ ճապա։

Վէրգինէ Հանըմ մահպուսը պուլընանլարըն ըըչվաթ վէրմէքլէ գուրթուլտըղընը իչիթմիչ իտի։ Կարապետ աղանըն պու չպապոտէքի թէնպիհաթը գաթիսինէ բաղմէն, Վէրգինէ Հանըմ զէվճինէ օլան ֆըրթը մուհապպէթինտէն նաչի խանէսինի էլէ կէչէր նէսի վար իսէ սաթըփ Զապթիյէ նէզարէթի մէմուրլարընա եէտիրտի. պու խայինլէր տէ պիչարէ գատընը ալտաթըփ «պու կիւն չըգար. եարըն չըգար, ֆիլանճայա չու գատար բարա վէրմէք լազըմ. ֆալանճայա տա օ գատար վէրմէք, «լազըմ տէյէրէք գատընճըղազը եօլէ պիր հալէ վազ իտէրլէր քի, արթըգ ջթմայ ու Թագամը քէսիլիր. վէ

— Գօճամ գուրթուլսըն տա. զարար եօգ չօճուգլարըմըզ Թօբրագ իսթիլտաէ օթուրայըմ,— տէյէրէք, 60 լիրալըգ էվինի տէ սաթար վէ քէնտիսի ուֆագ պիր գուլիպէյէ սըգըչըր։

Կարապետ աղանըն թէվգիֆխանէտէ չէքտիկի ըզտըրապաթըն Թասվիրի միւմքին տէյիլ տիր։ Վէրգինէ Հանըմ՝ արթըգ աղլամագտան, չօճուգլարընը ավընտըրմագտան տէրի քէմիք գալմըչ իտի։ Գատընճըղազ պիւթիւն ղայրէթի, աղլայըշլարը, եալվարըշլարը հէպ պօշա կիթտի։

Կաղանդ կիւնիւ իտի. կէօրիւնիր քի պու խային մէմուրլարտան պիրինին ինսաֆընա տօգանմըշ, էվրագը միւթէբաքիւմէյէ կէօզ կէզտիրտիկի եանատէ Կարապետ աղանըն ժուրնալը կէօզիւնէ իլիշմիչ իտի։

— Պիզ պու ատամը չիմտիյէ գատար չաղըրմամըշըզ, զիրա էվրագտա հիչ պիր իչարէթ եօգ. մամաֆիհի ժուրնալ տա էնէմմիյէթսիզ պիր սէպէպ կէօստէրիյօր։ Եֆէնտիմիզ նիչի՞ն պու...յա կիւնտէ իչքի էքմէք վէրսին, սալը վէրէլիմ կիթսին։

Տէրհալ էմր վէրիր։

Թէվգիֆխանէտէ կարտիյան,

— Պաամաճը Կարապե՛տ.— տէյու պաղըրըր։

Սէս սէտա եօգ. մահպուսլար տա արալար, եինէ եօգ, նիհայէթ քէօշէնին պիրինտէ Կարապետ աղայը պաշընը տուվարա տայալը վէ պիր Թարաֆա եըքըլ օլտուղը հալտէ պուլուրլար։ Պիչարէ վէֆաթ իթմիչ իտի։

Կարապետ աղայը Թէվգիֆ իթթիրիպ ուզուն միւտտէթ անըն Թէվգիֆինտէն կէօյա խասթէ օլմագըզըն ճէլպ իթմէք իսթէտիկինտէ վուգուլ վէֆաթընը իչիթթիքտէ, քէմալը պիգայտանէ վէ գալպինտէն մէմնուն պիր հալտէ.

— Գիւլիւխէ կէօթիւրսիւնլէր—էմրինի վէրտի։

**

Օ մէճնուն իսթիպտատ՝ նիզամը ղուլմէթի ալթընտա ալէնի կէօրիւննիւլէրտէն մաատա, աճապա տահա նէ՛ տէհչէթլի ճինայէթլէրի. տիլլէրաչ ինիլթիլէր վէ տէհչէթլէրին տէհչէթի օլան վագալարը հավի տիր։ Կարապետ աղա Թէվգիֆխանէտէ իսթանթագ օլունման պիր պագանը օլմամըչ վէ անըն բէճա վէ իպրամլարընա գուլագ ասըլմամըչ օլտուղու հալտէ, պիչարէ Թաչլար իւսթիւնտէ եաթարագ—զիրա Թէվգիֆխանէ մահպուսլար իլէ տօլմուչ օլմասըյլէ եէր գալմամըչ իտի—ալթըղը չիւտէթլի սօուգ եափըիյէ միւնճէմիտ վէֆաթ իթմիչ իտի։

**

Օ ագչամ կաղանդ իտի. հէր քէս չէն ու չամիր, չաթ ու խէնտան, Վէրգինէ Հանըմ սիյահլարա պիւրիւնմիչ իտի։ Պիկիւնահ՝ գօճասընըն մաթէմինի թութույօր։ Մասում չօճուգլարըն ֆէրեատլարը Թասվիրին ֆէվգինտէ իտի։ Պիչարէլէրին մէյտանը մէլճաը օլան խանէ էլտէն կիթթիկի կիպի, Թէայյիւշլէրի տէ կիւճիլէմիչ իտի։

Վէրգինէ Հանըմ իչիւն օ կաղանդ՝ «գարա կաղանդ» օլմուշ իտի։

Ց. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

ԻԻՉ ՄԷՔԹՈՒՊ

Արա՛մ,

«Իչքի չէպէ պիր քեաղըտ պիլէ եազմաղա Թէնէզզիւլ իթմէյէրէք, իչ Թարաֆընտա իսմիմ եազըը պուլընման եիւզիւնտէն կէօնտէրտիկինիզտէ ալամաթըմ, չիւնքի նէրէտէն կէլտիկինի պիլէմէտիկիմ պիր սէս, պանա տաիմա՝ «չօ՞գ սէվիյօրսըն, հի՛չ սէվիլմէյօրսըն» տէմէքտէ իտի։ Սէնին սէրվէթ վէ տէնամաթ սահիպի օլմասընը պիլիրպիլիրտիմ տէ եինէ չըլըտըրըսըյա տէվէրտիմ։ Պանա սաատէթ կէօսթէրէպիլէճէք չէյ բարա տէյիլ իտի։ Պէն սաատէթի, իսթիրահաթը վէ հայաթը սըրթ սէվիլմէքտէ, էվվէ՛թ, հի՛չ պիր պաղ իլէ պաղլը օլմայան, հի՛չ պիր հիսապ ալթընա սըղմայան աչգը մուգաառէտէ արայօր իտիմ։ Բարանըն պուլընմաընատ մուհապպէթ իչ կէօրէպիլէճէ-ֆագաթ մուհապպէթին պուլունմատըղը եէրտէ բարա պիր իչ կէօրէմէզ սանըյօր իտիմ։ Ալտանըըմըշըմ, եանըլըըշըմ, լաքին պունը պանա գապահաթ Թուտմա, չիւնքի կէօնլիւմ աչգ սըմալըղըընըն նէ օլտուղընը պիլմի՞յ իտի։

Չու կիւնլէրտէ... սարրաֆըն գըզը Մարի իլէ կէօրիւշտիւքտէ օլտուղընը վէ եագընէն տէ նամզէտլէնէճէկինիզի իչիթթիմ։ Պունը պանա սէօյլէյէնլէրին, —կէօյա կէօնլիւմի գապթ իթմէք իչիւնտէն կէլիրմիչ կիպի— սիզտէն, սիզտէն տէյիլ մուհապպէթինիզտէն սօղումագըղըմ իչիւն սէօյլէտի։ Սէվ, սէվիլ, նամզէտլէն, թէէհհիւլ էթ. պէնիմ արզում սէնին սաատէթին տիր։ Գօրգմա՛, սանա պէտտուա իթմէմ, վէ նի՞չիւն իթմէյիմ. ալէմտէ արանըլան չէյ մուհապպէթ իսէ, օ՛ մուհապպէթ գալպէն պէնիմ կէօնլիւմտէ տիր։ Պու կիւն վար սարըն եօգ օլան չու միւնէթ տիւնեասընտա պիր ագ վագըթ տահա գալապիլիր իսէմ, պէն տէ գալպիմտէքի մուհապպէթլէ էյլէնիրիմ։ Խօլիր իսէմ, պարապէր եօլիրըզ։ Շիմտի սիզ հագգ վէրինիզ. ալըլան արգատաչտան այըըլմայան մուհապպէթ իւսթիւն տէյիլ մի տիր։» Սանտըղչէյի աչգընըզ

ՀՐԱՆՈՒՇ

Մ. Արա՛մ,

«Կէչէնտէ կէօնտէրմիչ օլտուղըն պուքէթի սիզէ իյատէ իչիւն չու մէքթուպը կէթիրէնէ թէսլիմ իթթիմ։ Էվլիզին գարըսը պունտան սօնրա սիզին իչիւն գարայը տըր։ Սիզին պիր իչ ատամը օլմաղըղընըզը հէօքմէտէ բէտէրիմ իլէ հէմէֆքեարըմ։ Պէնի սէվմէք, մէսուտ իթմէքլէ գաիմ օլապիլիր. մէսուտ իթմէք իչիւն տէ մէսլէք սահիպի, իչ ատամը օլմանըզ իճապ իտէրտի։

Պէնի մէսուտ իտէպիլէճէք օլան չէյ պապամըն բարալարը իսէ, պու բարալարըն իքի էլտէն սարֆը իլէ պիր ան էվվէլ պիթմէսի իչիւն չէրիք արամագ տիվանէլիք տէյի՞լ մի տիր. պէն պիլէ րէք պու տիվանէլիյի եափմայաճաղըմ։ Էվվէ՛թ, մէքթէպ կէօրմիւչսիւնիզ, ֆազաթ կէօրտիւյիւնիզ մէքթէպին վէ գազանտըղընըզ իլմին սիզի պիր մէսլէք սահիպի իթմէսի իճապ իտէր իքէն, խիլաֆը մէմուլ, գատըն ալտաթմագա ալէթ օլմասընը նաղարը թէէսսիւֆ վէ թաճճիւպ իլէ կէօրիւյօրըմ։ Պէն իզտիվաճ իչլէրինտէ կէօնիւլ իլէ աքլի, ֆիքրը իլէ հէօքմ իտէնլէրտէն իմ, կէօնիւլ ալտանըր, ֆագաթ ֆիքրին մուհաքէմէսի տաիմա տօղրու չըգար։

Պիր էրքէկտէ արանըլաճագ տէյէր, էրքէկ տօղմուշ օլմասը օլմալըտըր, էրքէկլիք չէրէֆինի մուհաֆազա իտէպիլմէսի տիր։ Գատըն բարասընտան իմաատ պէքլէյէն ատամտա պու չէրէֆի մուհաֆազա իտէպիլմէք իսթիտատը կէօրիւլէմէզ։ Պէնիմ ֆիքրիմէ գալըր իսէ, տիւնեատա գատըննար եալընըզ սէվմէք պիլմէլի տիրլէր, էրքէկլէր իսէ հէմ սէվմէք վէ հէմ տէ սէվտիրմէք, էվվէթ, մէսուտիյէթ չարթլէրինի իքմալէ սարֆը ֆիքր իլէ սէվտիրմէք պիլմէլի տիրլէր։ Պապամտան կէթիրէճէյիմ բարա իլէ պէն սէնի մէսուտ իտէճէքսէմ, սէնին էրքէկլիք նիֆուզ վէ տէյէրին նէրէտէ գալըր, օ բարա պիր կիւն պիթէրսէ, հալիմի՞զ...։ Սէն, էվվէլա Թապիի էրքէկ օլ, վէ սօնրա հէօքմիւ Թապիյաթա Թէպաիյէթ էթ։ Պէօյլէ եարապիլիր իսէն, պէնտէն ալաճաղըն չիւքրանէ պաշգա զէվգ ալամայաճաղընա էմին օլապիլիրսին»։

ՄԱՐԻ

Հրանո՛ւշ,

«Կէչէն սէնէ իլէ պաշլըյան իտի քի եիւզիւյիւնի իյատէ իթմիչ իտիմ. պու սէնէ տախի ղարիպ պիր Թէսատիւֆ էսէրի օլարագ եինէ սէնէ պաշլըյան օ մուպարէք, օ նամուսլը եիւզիւյի Թալէպ իթմէք իչին չու քեաղըտը բարչալայըփ կէօնտէրիյօրըմ։

Հրանո՛ւշ, սէնտէն այրըլտըղըմ պիր սէնէ իչինտէ նէ՞ եաբտըղըմը, նասը՛լ եաշատըղըմը պիլմէյօրըմ։ Աչիկեանճիւտա պիր գուշ կիպի տալտան տալա գօնտում։ Սէրվէթ վէ մուհապպէթտէն միւրէքքէպ պիր մատէն արատըմ, արատըմ տա ճէվհէրի մուհապպէթին անճագ պասիթ պիր հալտէ պուլունապիլիրմիչ օլտուղընա իգնաաթ օլտում։ Եարտըղըմը, Թութթուղըմը պիլէմէյէն պիր ատամ գանուն նազարընտա պիլէ ճէզատան մուաֆ տըր, պէն նէ՞ եաբտըղըմը պիլմէզտիմ, պէնի աֆվ իթ, սէվկիլի՛մ, պէնի աֆվ իթ տէ պուլամատըղըմը պիզ իճատ իտէլիմ։ Սէն մուհապպէթ օ՛լ, պէնտէ սէրվէթ օլայըմ, պիւթիւն աչգըմլա, պիւթիւն գուվվէթիմլէ վէ պիւթիւն հայաթըմլա սէնին իչիւն, սէնի մէսուտ իթմէք իչիւն, խաթամը, գապահաթըմը աֆվ իթտիրմէք իչիւն չալըշայըմ։ Շիմտի կէչիրմէքտէ օլտուղըմ եօմը, կիճէ գարանլըղընտա գալմըշ պիր պիկեանէնին հալընը անըրըր, միւհթաճ օլտուղըմ մուհապպէթ զիյասընը պէնտէն եսիրկէմէ։ Ա՜հ, չու կիւնլէրտէ հէր կիւն եիւզլէրճէ տէֆա օգուտըղըմ սօն մէքթուպընտա, մուհաֆըզը աչգըմ օլտուղընը, հաթթա մէզարա պիլէ պէրապէր կէօթիւրէճէկինի պիլտիրիյօրսըն. պէն մուհապպէթիմի Թալէպ իտիյօրըմ վէրմէյէճէ՞ք միսին. էմանէթ իթթիկին վէրմէք ինսաֆըզլըգ տէյի՞լ մի տիր։ Պու սէօզլէրիմի գալէմ ճիլվէսի պէլլէմէ, սէօյլէտիկիմ սէօզլէրի ճանըմըն ճանընտան սանմա։ Եիւզիւյիւմի կէօնտէր, հէր գապահաթըմը Թամիր իթմէկէ համտ օլայըմ։

Հասրէթքէշին

ԱՐԱՄ

Նաղլ իտիլտիկինէ նազարէն, Հրանուշըն վէրէմ խասթաղընտա վէսօննէֆէս տէ պուլընտըղը տէմտէ իքի քի, իչպու մէքթուպ եէտիշէ Թէսլիմ իտիլտի։ Քեաղըտը օգումատան խըզլայա պագըը. տէրհալ սօլղուն չէհրէսինտէ պիր գըրմըզըլըգ, վէ սէօնիւք կէօզլէրինտէ պիր նուր բէյտա օլտու։ Գալգմագ իսթէտի, ֆագաթ մուվաֆֆագ օլամայարագ կէրի տէվրիլտի։ Զէհրէսի եինէ սօլտը, վէ Թա՛ գալպինտէն ֆըրլայան պիր ա՜հ արասընտա աղզընտան չու սէօզլէրին տէօքիւլտիւկիւ իչիտիլտի, «մէմնո՛ւնըմ, ֆա...գաթ...կէ՛ճ։»

Հրանուշըն վէֆաթընը միւթէագըպ, Արամըն տա չօգ եաչամատըղը օլուղը սէօյլէնիյօրտու։

Ա. ԳԸՐՃԵԱՆ

ԷՊԷԱԹ

Ախըր իչթիրապ պաչ ու կէօտէտէ,
Հիւզմ իսուփ հէր տէմ գըլմագտա Թագաթըմ։
Անճագ նէվմիտ չէֆքլէն ճէֆա,
Պիրի տիւկէրտէն իտիլիր Թէֆրիգ։

Ֆագըր չարփընը Թէարիւզ իչիւն.
Լազըն զէնկինին ֆիքրի բիւր ազապ,
Պիրիսի ճիռմէն ֆագըր վէ մահզուն,
Տիկէրի գալպէ չէքէր իզթիրապ։

Օլուր տիւզ օվա կիւն ու սէնկիրթան,
Հաչան քի եէտէլ սիթարա Թէրփան,
Գափանըրպ չէչմին ինսաաֆըրզ տէօքմէլէ,
Պալ կէօա պիլմէզ ,իտէր հէփ Թուլան։

Նէ՛ Թալիթ Թաճ պիլիր նէ՛ ագլ, նէ՛ չան
Նէ՛ կէնճ նէ՛ կիւզէլ նէ սաապ տիւլպեան
Ինտիրնէ պիր տիր գըյմէթի ալէմ.
Գուրթուլմազ, չուն հիչ զը՛լմունտան իմաան։

«Փիլիֆ» 1882 յունվ. 1

ԲՐԷՆՍ ՍԱՊԱՀԷՏՏԻՆ ՆԷ՞ ՏԷՅՕՐ

Միլլէթը Օսմանիյէնին էֆրատը նէճիպիյէնինտէն պուլընան վէ Թարիգը ճէլիլը հիւրրիյէթին սէրֆիրազլարընտան բրէնս Սապահէտտին իսմը Մահմուտ իչպու տէվրին էրպապը համիյէթ ու մէտէնիյէթինտէն պիրի տիր։ Վաթան ու միլլէթինի սէվէն հիչ պիր քիմսէ օլամազ քի միւշարիլէյհին ամալ ու էֆքեարընը՝ եէկեանէ Թարիգը սէլամէթ մագամընտա տաթ իթմէսին։

Ֆիլվագը նէ՞ տիյօր բրէնս Սապահէտտին, էֆքեար ու մագսէտի նէ՞տէն իպարէթ տիր։

Հալը հազըրտա պունըն հալլ ու պէյանը էմըր էհէմմ տիր։

Սապահէտտինին ֆիքրը սէյիմի ազվամը Օսմանիյէնին նէթիճէյի սէլամէթի տիր։ Վէ աաէմը մէրքէզիյէթ ալէյհինտէ պուլընանլար սաղընը սօլունը պիլմէյէն վէ մուհաքէմէտէն աճիզ, սէլամէթը ամմէյի կէօրէմէյէն վէ պիլէմէյէն զիւմրէյի նատան տըր։

Պունլարըն էֆքեարընճա, կէօյա հիւքիւմէթի Օսմանիյէ անճագ մէրքէզիյէթ ուսուլինճէ իտարէ իտիլմէքլէ միւքէլլէֆ՝ վէ պագասը անճագ մէրքէզիյէթլէ գաիմ ու տաիմ օլապիլիր։ Հալպու քի, կէրէք տէվրը մէզտի իսթիպտատտա վէ կէրէքսէ հիւրրիյէթին նէչր ու իպթիտաըրընտէն պու անէ գատար հիւքիւմէթին վէ ազվամը Օսմանիյէնին հէր պիրինին հալ ու աթվարը վէ էնճամը մէրամը պունըն մուղայիրինի իսպաթ ու տէլալէթ իտէր։ Նէթէքիմ, մէմալիքը Օսմանիյէնին տէօրթ քէօշէսինտէն աքս իտէն զուլմ ու թէաատի հաատիսէլէրի, նէթէքիմ մէտէնիյէթտէն պիւսպիւթիւն պագը ազվամընը՝ սաիր միլլէթը Օսմանիյէ ալէհինտէ իպրազ իթթիքլէրի խուսումէթլէրի, նէթէքիմ մէչվէրէթ ու Գանունը Էսասի ալէյհինտէ պուլընան պիր Թագըմ էշխասը չէրիրէնին Թապաաէթի։ Նէթէքիմ պու միսիլլուլէրին հէր նասըլսա Թա՛ մէճնիւսի քէպիրէյի Այան վէ Մէպուսանլարա գատար ազըլըղա իսթիլսալարը, նէթէքիմ միւրուր իտէն չու սօն 5-6 այլար զարֆընտա տէվրը հիւրրիյէթէ լայըգ հիչ պիր էսէր ու թէշէպպիւսին մէյտանա կէթիրիլմէտիկի վէ կէթիրմէյէ տէ հիւմմէթ իթմէյէն հիւքիւմէթ իթիկի, նէթէքիմ հիւքիւմէթին վէ հաթթա իսթիպտատ ֆիքրլի վէ միւթէասսիպ Թիւրքլէրին հալքա էրմէնիլէր ալէյհինտէ պուլընտուգլարը վէ ֆիքրը սէլիմ Թաչըմատըգլարը, նէթէքիմ՝ էֆքեարը պաթըլէյի ճահիլանէլէրի իլէ միլլէթը Օսմանիյէյի հէքտալէրինէ խուսումէթ ու պիրուտէթէ թէչվիգ իթմէլէրի, վէ պու եիւզտէն չէրէֆը պէչէրիյէթի լէքէտար իթթիքլէրի, վէ տահա պունա միւմասիլ նիչէ նիչէ էսպապ մէյտանտա օլտուգճա պաշըմըզ սէլամէթ եիւզիւ կէօրէմէյէճէքտիր։

Էկէր հիւքիւմէթը էճնէպիյէնին միւտախէլէսինինէ մէյտան վէրմէք իսթէմէզ իսէ, տաալէթի, հիւրրիյէթի միւսավաթը թէմամէն վէ հէր միլլէթ իչիւն իճրայա չըթապ իտէլիմ, եօգսա պու օչըլթըլարըն սօնու կէլմէյէճէք վէ «Տիմեօթա միրրինճ կիտէր իքէն էվտէքի պուլկուրտան օլաճագըզ»։

Տին ու միլլէթինի սէվէնլէր՝ Միւսլիման օլսուն, Խրիսթիան օլսուն, Իսէվի օլսուն, Մուսէվի օլսուն, Արապ օլսուն, Ղըպթի օլսուն, Քիւրտ օլսուն, Թիւրք օլսուն հէփսի տէ պու միւլքին սէլամէթի աաէմը մէրքէզիյէթ ուսուլինին Թաթպիգ ու իճրասը իլէ հասըլ օլապիլէճէկինի բահա պիլմէլի, եօգսա,

«Ինար ալլահը լայէթ տիլ տէ իմ էգզալիմին» այէթի Գուրանը Գէրիմէ պագը տըր։

Բրէնս Սապահէտտինին ֆիքըր ու մագսէտինի իլթիզամտէն պաշգա չարէ նէճաթ ու սէլամէթ եօգ տըր։

Զուլմ ու ճէհալէթլէ օմ՞ուր մը սէլամէթ։

ՍՄԲԱՏ ԳԱԻԹԵԱՆ

Հայտար-Բաշա 27 դեկտ. 1908

ԹԷՊՏԻՐԸ ՄԷՔՍԱՆ

Տօգթ. Պապաեան բաշա, Պէյօղլու, Ճատտէյի Քէպիրէ (Թագսիմ սօգաղընըն աղզընտա), 2 Նօյէմպրը խանէյէ նագլ իթմիչ օլմաղլէ, հէր կիւն եօլճէնտէն սօնրա սաաթ սէքիզտէն օնա գատար խասթէկեանը գապուլ էտէճէյի վէ ճումաա կիւնլէրի տէ աչըք սաաթլարտա մէճճանէն Թէտավի օլունուր։

ՏՈՒՐՐՈՒՊԸ ԷՄՍԱԼ

(ԱՌԱԾՆԵՐ)

Ան՝ ան իլէ եաթընճա, արատա տիլէնճի տօղար։
—Ան՝ եանէր, աչըգ կէրինիր։
—Ան՝ աման պիլմէզ։
—Ան՝ եօլմէզ, կէօզիւ գարարըր։
—Ան եօլմէքտէն Թօգ եօլմէք էվլէա տըր։
—Ան իլէ եէճէլի կէլէն սէօյլէչիր։
—Ան իլէ տօսթ օլմա։
—Ան այը օյնամազ։
—Ան Թավուգ քէնտինի պուղտայ անպարընտա սանըր։
—Ան՝ տօյմամ, Թօգ՝ անըրմամ սանըր։
—Ան՝ գըլըճա սալըրըր։
—Ան գուրտ՝ ասլանըա սալտըրըր։
—Ան գուրտ եավրուսընը եէր։
—Անըն գարնը տօյար՝ կէօզիւ տօյմազ։
—Ան կէօզիւ տայէ չօճուղը։
—Անըլըգտան կէօզիւկինէ Թաչ պագլատը։
—Անըլըգտան քիւմէ եօլմէզ։
—Անըլըգտան նէֆսի գօղար, Թօգլըգտան կէրթ կէրթ կէլիր։
—Անը աճըյը պաստըրըր։
—Անը բաթըլճանա գըրագը տիւշմէզ։

**

—Զարար ֆաիտէնին գարտաշը տըր։
—Զարարա կիւլիւճի օլմա։
—Սէլամ բարա, քէլամ բարա։
—Զարուրէթ ինսանա հէր չէյի եաբտըրըր։
—Թաթլը տիլ եըլանը տէլիքտէն չըգարըր։
—Տօսթըլըգ գանթարլա, ալըշվէրիչ մըզգալլա։
—Տօսթա չօգ վարան եէլի եիւզ կէօրիւր։
—Տօսթա՝ տիւչման պագըար։
—Տէօքմէ սու իլէ տէյիրմէն տէօնմէզ։
—Տամլայա տամլայա կէօլ օլուր։
—Տամատ տիւչէ, քէտի կիպի տէօրթ այաղը իւզէրինէ տիւչէր։
—Տամատա տիւչէն՝ տամատ տիւչէնին հալինտէն անլար։
—Տատանմըչ գուտուրմուչտան պէտթէր տիր։

ՇԻՆԱՍԻ-ԷՖՈՒՐՃԻՅԱ

ՔԻՒՉԻՒՔ ՏԱՐՊԷԼԷՐ

1908

Շիմտի սէրլէվհամը կէօրէնլէր, եօյլէ զաննը իտէճէքլէր քի, պէն տախի ալէմը Թիւճճարիյէյէն, վէ խասսա սիյասիյաթտան պահս իտէճէյիմ։

Խայր, տօսթլարըմ, պանա նէ՞ ֆարգ ֆիլան տէվլէթին ահվալը մալիյէսի, վէ վէ եա չու գատար միլեօն խախլաթը պու գատար միլեօն իխրաճաթը. պէնիմ կիպի, սիզին տախի պիլչարէ ճէպ մալիյէ նազըրընըզ եօյլէ լագլագըլէրըլէ տօյմազ զաննըմ։

Էօնիւմիւզտէն գօճա պիր սէնէ գաչըյօր, տէրքէր Թարաֆըտան տա պիր պաչգասը տօղույօր. պիզ պունլարա պագալըմ։

Ամմա եօթէտէ բաթըշահ վէ մէպուսլար, բիլավ եէյօրլարմըշ, «տէօրթ գարտաշ»ը պիրտէն պօզագա աթըյօրլարմըշ։

Սատրազամ Քեամիլ բաշա իֆատէսինի հազըրլայօրմըշ, Ահմէտ Րիզա պէյ, «բաթիշահըն էլինտէն գանըը գավագ սույու իչտիմ» տիյէ սէվինճինտէն տիվանէ օլույօրմըշ, սօգագտա պիր Երմէնի գատընը չօղըր չօղըր քիւլահ պէյլէր եօղիւյօրլարմըշ, վէ սաիրէ։

Պէօյլէ պօչ չէյլէր արանսա օ գատար չօգ պուլունըր քի սահիֆէլէր տօլար։

Շիմտիլիք պիզ չու վէֆաթ իտէն պիչարէ 1908 սէնէսի իւզէրինէ պիր գաչ սէօզ սէօյլէյէլիմ։

«ՊԻՉԱՐԷ» սըֆաթընը գուլլանըըմ, զիրա հէր ղայ օլան չէյ Թաթլը օլըրըը կիպի, գօրգարըմ քի եէնի կէլէն սէնէ կէլտէն սէնէյի անըլըրաճագ տըր։

Հէր նէ սէօյ իսէ, ֆագաթ՝ ազ գալտը ունուտըյօրտըգ, եօլիւլէր իւզէրինէ նուտթ իրատ իթմէք իչիւն կրօնական ժողովըն հիւմմէթը բիլասըն ալմագ ճաիզ տիր։

Ատամ սէնէտէ, կրօնական ժողովըն միւհթէրէմ ազալարընըն գուսուրլարընա նիսպէթէն, պու պիզիմքի քիւչիւք պիր չէյ օլտուղընտան էլէտէթտէ աֆվ էտէրլէր։

Սուլթան Համիտ պիլէ օ գատար քիւչիւք աֆվ իթտի տէ օնլա՞ր մը պիզէ աֆվ իթմէզլէր։

Պաչլայալըմ։

Հէյ պիչարէ 1908 սէնէսի, տիւչինտիմ, տիւչիւնտիմ, սէնի Երմէնի գարըսընտան պաշգա հիչ պիր չէյէ պէնզէտէմէտիմ։

Սէն տէ գըզըլըգ գէմանըը, Երմէնի գարըսը կիպի, էպէտիյէնին օլան օ մէյուն 1907նին Թաշթը Թէէսիրինտէ կէչիրտին։

Պիլիրիմ, գապիլ տէյիլ քի սէն օ մէմուհըն էօզ էվլատը օլասըն, կէօրիւնիւշտէ սէն անլըրին գարտաշը տա տըլըմը, պիր Բիծ իտին: (պու միւշապէհէթիմէ աֆվ էթ)

Սէնին տօղտուղըն կէճէ պաշալար, հաֆիյէլէր, պօլիսլէր, գօմիսէրլէր, չամուրտա վէ բաղը իլէ թէպրիքլէտիլէր սէնի:

Հէլէ չու Մէշրուտէ ոտոգ մը, հէրիֆճիօղլու օ կէճէսի պալաբըզըլա մահմուտ կիպի սըչրայօր իտի:

Սէն չօճուգըքըն, ագլըն էրմէզ, պիր վագըթ «Մուրնալճը» Թապիր օլունան պիր Թագըմ խըրսըզ, էտէպսիզ վէ նամուսսըզլար տայէսինտէ կազէթալարտա մէգալէ, հիքեայէ եազմաղ մէն օլունտը...

Շիմտի եազանը, այագըը ճանավար թիյէ սէնին կիպի բաշոմէթլի Շէֆիգ բաշանըն գօնազընտա կէօնտէրիլըլէր իտի:

Պալըգճըլար տէնիզտէն ուսկումրը թութմաղ նէբրտէ ինսան քէմիքլէրի ավլադըլար:

Եըլտըզ քէօշկիւ օ զամանլար ինսան քէմիքլէրի, եըլտըզլարըն եանընտա եադլըզաղը:

Սէն պաշլատըն պէօյլէ մէյէ, հըսսիյաթըմըն սահիպի օլտուղընտա պաշլատըն մահալլէնտէն կէչէն տանավուտլար իլէ այէգա իտմէյէ: Պիր կիւն տէ ագլըմա էտար. կիթտին Սէլանիքտէ պիր տանավուտ իլէ էվլէնտին:

Փօճան պիլմէմ նէ սէպէպտէն Սթանպօլա թէնէզզիւլ իթտիկինտէ, պէրապէրինտէ 30,000 Թանէ գարպաթայը տա Ջամալմայա էնտիրտի:

Անիտէ մէճլիսլէր գուրուլտը, ճարապաճըլարը, սէյիրլէրի վէ հարէմ աղալարըն պիլէ մէճլիսէ տավէթ իթտիլէր:

Սապահա գատար Եըլտըզ քէօշկիւքիւմէ կիպի ԿԸՏԿԸՏԱԿ սէսլէրինէ տօլտու:

Պիր տէ սապահլայըն ալթընտան եաստըքթայը ՁԱԹ պըրըլտըլար իչինտէն, «Գանունը Էսասի» չըգտը:

Շիմտի հէ՛յ պիլմէմ 1908, սէմմմ քի սէվինճինտէն վէֆաթ իթմիշ օլասըն, խայր, ինսան սէվինճինտէն չօգ չօգ բայըլըր:

Սէն վէֆաթ իթտին, օնուն տօղտուղընը կէօրտիւկինտէ:

ԳՐԻԳՕ-ՀԱՄԲՕ

ՄԷՃԼԻՍԸ ՄԷՊՈՒՍԱՆԸՆ
ՄԻՒԶԱՔԷՐԱԹԸ
ՕՆՊԻՐԻՆՃԻ ԻՃԹԻՄԱ

Սաաթ 8ի պէչ կէչէրէք մէճլիս միւզաքէրէյէ պաշլանտը, Անմէտ Րիզա պէյ կէլմէտիկինտէն, Թալեաթ պէյ րիասէթ իթտի:

Զապթ սապըգ օգունտուգտան վէ Մէճլիսի Մէպուսանա կէլէճէք էվրագըն պատէմա պիր քէրրէ գրաաթ իլէ չիւպէսինէ հէվալէ վէ չիւպէտէն կէլիքտէն սօնրա միւզաքէրէսի լազըմկէլէն օլմաղլա էվվէլ էմրտէ Թապ օլունմասընը պէյան վէ էքսէրիյէթէ իպլա Թէքլիֆ գապուլ օլունտուղտան սօնրա, կէլէն էվրագ Թաատատ իտիլտի:

1. Ուոմումը Ինզիպաթա տաիր Տէտէ Ալդաճ մէպուսընըն լայիհասը:

2. Պիւտճէնին չիմտիյէ գատար Մէճլիսի Մէպուսանա վէրիլմէմէսի սէպէպինին սիւալինէ տաիր րէիսի մէպուսլարընըն Թագրիրի:

3. Տախիլիյէ նազըրընըն Թէզքէրէյի ճէվապիյէսի:

Րէիս վէքիլի պէյին էմրիլէ Մալիյէ նազըրընտան պիւտճէ հագգընտաքի իսթիյզահ Թագրիրի օգունուպ ճումա իրթէսի կիւնիւ այիտ օլտուղը մազամտան իզահաթ իսթէնիլմէսինէ իթթիֆագ իլէ գարար վէրիլտիքտէն սօնրա:

Րէիս վէքիլի պէյ.— Իթալիա մուտաղըլարը իչին իանէ մէսէլէսի միւզաքէրէ օլունաճագ.

Գօզմէրի էֆ.—Մէճլիսի Մէպուսան, տէվլէթի Օսմանիյէ իլէ միւնասիպաթ վէ մուավէնէթտէ պուլունան Իթալիայա Թէշէքքիւրինի պէյանլա պէրապէր, իանէնին Թախսիսինի Թէքլիֆ իտէրիմ:

Ռիզա Նուր պէյ.— Իանէ ճէմիյէթը պէշէրիյէ իչին լազըմ տըր: Հէր նէ գատար էվվէլճէ պիր խասթախանէ կէմիսի կէօնտէրիլմիշ տէնիլմիշ իսէ տէ, պիզտէ խասթախանէ կէմիսի եօգ. սօնրա հէյէթի սըհհիյէ կէօնտէրմէք Թէքլիֆի օլտու. չիմտիյէ գատար սէյյար խասթախանէ եաբանճագ վասըթամըզ օլմատըղընտան, անը տա կէօնտէրէմէյիզ: Ֆագաթ բարա կէօնտէրէլիմ, էն էյիսի պու տըր. Թագըմ կէօնտէրմէք գաթիէն օլամազ. զիրա ֆէլաքէթտէն 15 կիւն գատար պիր միւտտէթ կէչտի:

Պու միւտտէթ զարֆընտա ֆէլաքէթզէտէլէրին էյի օլանը էյի օլմուշ, էյի օլմայանը վէֆաթ իթմիշ տիր: (Սիւրէթլի վէ չիտտէթլի ալգըշլար): Կէօնտէրիլէճէք իանէնին միգտարընտա վէ սուրէթի մահսուսը հազըրընտա պազը միւնագաշալարտան սօնրա Թապիպ կէօնտէրիլմէյիպ, Սատարէթին Թէքլիֆի տախիլինտէ 200 պին ֆր. կէօնտէրիլմէսինէ էքսէրիյէթ հասըլ օլուր:

Րէիս վէքիլի պէյ.— Գանունը Էսասինին Թաատիլի հազըրընտաքի լայիհայը օգուտուրգտան, վէ պու վէ կէրէք տիկէր պու եօլտա իքի լայիհանըն Թաատիլինէ գարար վէրիլտիքտէն սօնրա, Այան Մէճլիսինէ կէօնտէրիլմէք իւզրէ միւրաճաաթ օլունուր. Էքսէրիյէթի Թիւլամըն արա հասըլ օլապիլիր իսէ, Թաատիլի գապուլ իտիլմիշ օլուր:

Փէրտահի էֆ.— Գանունը Էսասինին Թաատիլինի պու կիւն իլք տէֆա օլարագ միւզաքէրէ էտէճէյիզ. էվվէլա չիւպէլէրէ կէօնտէրմէլի: Հէյէթի մէպուսան սաիր գանունլարը Թաատիլ էտէմէզ. եալըըզ իսթիհսա էտէր. ֆագաթ Թէշէքքիւր օլունուր քի, հիչ օլմազ իսէ Գանունը Էսասի Թաատիլի իչին պիզէ պիր հագգ վէրիլմիշ տիր: Պու տա կէրէք վիւքէլայը տէվլէթ վէ կէրէք Մէճլիսի Մէպուսան ազասը Թարաֆընտան Թաատիլի Թալէպ օլունմալը տըր:

Պիրնաէնալէյհ պու Թագրիրին չիւպէլէրէ հէվալէսինի Թալէպ իտէրիմ:

Խօճա Ասըմ էֆ.— Թէքլիֆի գապուլ իչին հիչ պահսա լիւզում եօգ տըր: Պու պապտէ էքսէրիյէթ հաթթա իթթիֆագ մէվճուտ տըր:

Պատէհու Գանունը Էսասի Թաատիլինէ իթթիֆագ իլէ գարար վէրիլիպ, պու ճիհէթ հազըրընտա մագամը րիյասէթտէն վագը օլան Թէֆհիմ ուզըն վէ բէք սիւրէքլի ալգըշլա մազհար օլտուղտան սօնրա, 20 տագիգա Թէնէֆֆիւսէ իտիլմիշ տիր:

Սաաթ 10.40տա իքինճի մէճլիսէ պաշլայըպ, րէիս վէքիլի Թալեաթ պէյ Թահթը րիյասէթինտէ, վէ Անմէտ Րիզա պէյ մէպուսլար արասընտա օլտուղը հալտէ միւզաքէրէյէ տէվամ օլունտը: Էվվէլ էմրտէ Իթալիա Մէճլիսի Մէպուսանընա կէօնտէրիլէն Թէլէկրաֆնամէյէ կէլէն ճէվապ օգունուպ, չիտտէթլէ ալգըշլանտըգտան սօնրա Պէլճիգա այան Մէճլիսինտէն կէլէն Թէլէկրաֆ տա գրաաթ վէ ալգըշլանմըշ տըր:

Րէիս վէքիլի պէյ.— Նիզամնամէյի տախիլինին Թաատիլինի հավի Էմրուլլահ էֆ.նին Թագրիրինի քեաթիպլէ գրաաթ իթտիրտիքտէն սօնրա,

Գօզմէրի էֆ.— Նիզամնամէյի տախիլինին պիր չօգ ճիհէթլէրինին Թաատիլի Գանունը Էսասինին Թաատիլինէ միւթէվագգըֆ օլտուղընտան, Թէշէքքիւլ իտէճէք գօմիսիօնա պիր լայիհա վէրիլմէսինի Թալէպ իտէրիմ:

Հալաճեան էֆ.— Նիզամնամէյի տախիլինին պազը գըսըմլարընը Թաատիլ իտէպիլմէք իչին Գանունը Էսասի Թաատիլինի պէքլէմէք լազըմ իտէր իսէ տէ, պազը մատտէլէր վար տըր քի, պունլարը Թաատիլ իչին Գանունը Էսասինին Թաատիլինի պէքլէմէյէ լիւզում եօգ տըր. չիմտիտէն Թաատիլ իտէպիլիրիզ:

Րէիս վէքիլի.— Թաատիլաթըն պիր պիր էնճիւմէնտէ Թէտգիգընը Թէքլիֆ իտէնլէր էլ գալտըրսըն:

Էթրաֆտան.— (Այրը էնճիւմէն).

Րէիս վէքիլի.— Էքսէրիյէթ եօգ. օ հալտէ Գանունը Էսասի Թաատիլաթ էնճիւմէնինէ հէվալէ իտէլիմ: Պիր տէ Ամասիա մէպուսընըն Թագրիրի վար տըր, իշպու Թագրիրտէ, տիբլօմաթլարտան պիրինին Էվրօբայա սէյյահաթը էսնասընտա Կիրիտ մէսէլէսինին գօնֆէրանստա միւզաքէրէսի հագգընտա Մ. Պիշմանտօյա գարշը պազը պէյանաթտա պուլունտուղընտան պահսլա պու խուսուստա Խարիճիյէ նէզարէթինտէն իզահաթ Թալէպինտէ պուլունուլօր իտի:

Գարասու էֆ.— Պու պիր Թէքլիֆ տիր: Ֆագաթ նազարը տիգգաթա ալընմամասը լազըմ տըր: Պու Խարիճիյէ նէզարէթինին պիր մուամէլէսինտէն չիքեայէթ իթմիշ տիր: Պու պապտէ իզահաթ իսթէնիլմէսինէ էքսէրիյէթ հասըլ օլամամըշ տըր:

Րէիս վէքիլի պէյ.— Գանունը Էսասի Թաատիլաթը մէսէլէսինէ նազըը քէլամ իտէրէք, տահա իքի լայիհատա վար իտի. պունլար տա Գանունը Էսասի էնճիւմէնինին 15 քիշի օլմայուպ, 30 քիշիյէ իպլաղընա տայիր օգունուտ. պունուն իւզէրինէ լայիհա օգունուր:

Նէսիմ Մազլիահ էֆ.— Գանունըն սարահաթինա կէօրէ, գօմիսիօն 15 քիշիտէն ֆազլա օլամազ. տեգգաթ իտիլսին նէ գատար գօմիսիօն վար իսէ հէբ պիրիսի 15 ազայը իթճավուզ իտէմէզ. ազա չօգ օլուր իսէ միւշքիւլաթ արթար, իշլէր Թէխիր իտէր:

Գօզմէրի էֆ.— Գանունը Էսասինին Թաատիլի պիլմէմ հէքլի օլմասըն կէօսթէրիյօր. պու էհէմմիյէթլի պիր մէսէլէ տիր. էկէր գապիլ օլսա իտի ազանըն 30տան պիլէ ֆազլա օլմասընը Թէքլիֆ իտէր իտիմ. էքսէր հիւքիւմէթլէրտէ, պէօյլէ պիր գանուն եաղըլաճաղը վագըթ պազէն տէ այըրճա պիր հէյէթի միլլէթ Թէշքիլ իտիլիր:

Պունուն իւզէրինէ 30 քիշիտէն իպարէթ պիր էնճիւմէն Թէշքիլինէ էքսէրիյէթ հասըլ օլուր:

Ռէիս վէքիլի պէյ.—Մէնֆալարտան կէլէնլէրէ մաաշ Թախսիսինի հավի օլուպ, տաարէթտէն պա Թէզքէրէ կէլէն իսթիտայը էնճիւմէնէ հավալէ իտէլիմ մի:

Իթրաֆտան վուգու պուլան Թալէպ իւզէրինէ մէզքիւր էվրագ օգունտը:

Գօզմէրի էֆ.—Պու ճիհէթին տալահիյէթիմիզ տախիլինտէ օլուպ օլմատըղընա միւթէրէտտիտիմ. մէճլիսը այանա կիթմէլիտիր:

Ռիզա Թէվֆիգ պէյ.— Պու ճիհէթ չայանը տըգգաթ իսէ տէ, պուրատա հուգուգը ումումիյէյէ Թէալլուգ իտէն պիր չէյ վարտըր: Իշլէրինտէ պէօյլէլէրինէ խաֆիֆլէր իթտիքլէրինտէն տօլայը նէֆի իտիլէնլէր տէ վար տըր. ֆագաթ պիզ նէնէ պունլարըն հուգուգընը մուհաֆազայա մէճպուրըզ. պունլարըն հուգուգը իսէ այագլար ալթընտա էզիլիյօր, էլտէ պիր գանուն եօգտըր. պու գանունը պիզ եափաճաղըզ:

Նէսիմ Մազլիահ էֆ.—Հէյէթը Մէպուսան գուավէի գանունիյէնին պիր ճիւզնի Թէշքիլ իտիյօր. պազը խուսուսաթ վար տըր քի, օնլարտա գուավէի գանունիյէ, գուավէի իճրաիյէ տէ միւտախէլէ իտէր. Մէճլիսը Մէպուսան, գուավէի գանունիյէ օլմագլա պէրապէր, գուավէի իճրաիյէ տէ միւտախէլէ իտէր. պու մէսէլէնին ուվիյէթի մուհագգագ տըր. պու մէսէլէ հագգընտա մէճլիսը վիւքէլանըն տօղրուտան տօղրուեա պունը եապմամալարը տօղրու տըր. պիզ եապալըմ:

Գօզմէրի էֆ.— Պիզ տէվլէթին գուավէի գանունիյէսիյիզ, պիզ գուվվէի իճրաիյէ միւտախէլէ իտէմէյիզ, զիրա վիւքէլատան սորաճաղըմըզ մէսուլիյէթ օրթատա գալ օլուր, էկէր պու իշի գուավէթ պիրպիրինէ գարըշըր իսէ, իտարէմիզ իսթիպտատ օլուր եանի իսթիպտատը պաշգասընըն էլինտէն ալըրզ պիզ իսթիպտատ իթմիշ օլուրըզ:

Ծավիթ պէյ.—Գօզմէրի էֆ.նին բէյանի Թէքլիֆ իտէրիմ, հիւքիւմէթին պիզէ պէօյլէ պիր Թէզքէրէ եազմաղ վազիֆէսի տէյիլ տիր:

Մահիր էֆ.— Պու Թէզքէրէյի էնճիւմէնէ հավալէ իտէլիմ:

Րէիս վէքիլի.—Սատարէթին Թէզքիրէսինին լայիհասը գանունիյէ սուրէթինտէ կէօնտէրիլմէսի իճապ իտէր, պու սուրէթ գուավէի իճրաիյէ այիտ տիր:

Ազմի պէյ.— Մատագուլ տըր, օնլարըն տա մուհաֆազա իտիլմէսի զիքր իտիլմէլի:

Հալաճեան էֆ. Մէճլիս եալըըզ գանուն լայիհալարը հազըրլատա ճէվապ վէրմէզ, պազէն գարարլար տախի իթթիհազ իտէր:

Րէիս վէքիլի.— Տէվրի իսթիպտատ մաղտուրլարընա ածըմամադ գապիլ տէյիլ, մուհաֆազալարընը եազարըզ: Պիր տէ սէպէպի ֆէլաքէթ օլանլար հագգընտա ինճալը տաալէթ իտիլմէսի, րիւթպէլէրին լազըմը վէ մէօհր էտէրինէ իմզա գօնըլմասը հագգընտաքի Թագրիրլէրի միւզաքէրէ իտէրիմ:

Շէֆիգ պէյ.— Րիւթպէ, նիշան իհսանը հուգուգը մուգատտէսէյի Բատիշահիտէն տիր. հալ պու քի, գանուն Թաատիլ իտիլմէտիքճէ, պու ճահիզ օլամազ, զիրա հուգուգը Բատիշահիյէ Թէճավուզ օլուր:

Գօզմէրի էֆ.— Պուրատա սէօյլէնէն սէօզ հուգուգը Բատիշահիյէ Թեճավուզ տէյիլ տիր. պու Թէքլիֆ մաատուլ տըր, նազարը տիգգաթա ալըրըզ:

Շէֆիգ պէյ.—Րիւթպէ լազըմ օլուր իսէ, պու անէ գատար վէրիլմիշ օլան րիւթպէլէրին տախի կէրի ալընմասը լազըմ կէլիր. պու իսէ՝ հուգուգա Թէճավուզ օլուր: Պու ճիհէթ հագգընտա էնճիւմէնէ օլտուղը անլաշըլմազլա, պունըն տախի Գանունը Էսասինին Թաատիլի հագգընտաքի գօմիսիօնա հավալէսինէ գարար վէրիլմիշ տիր:

Մէօհր վէ իմզա մէսէլէսինին նազարը միւթալէայա ալընմամասընա քէզալիք էքսէրիյէթ հասըլ օլմուշ տըր:

Րէիս վէքիլի պէյ.— Բուզնամէտէ Թէվսիի մէզզունիյէթէ վէ վիլայաթտաքի մէճլիսի ումումիյէ հագգընտա վէրիլէն Թագրիրի միւզաքէրէ իտէլիմ:

Մուսթաֆա Ասըմ պէյ.— Վիլայէթ կազէթալարընտա պու մէճլիսի ումումիյէնին Թէշքիլի իչին էմր վէրիլմիշի նէչը օլունըյօր, մուճիպի իգտիզա պիր չէյ գալմամըշ: Միւճիպճէ իգտիզաթ օլունաճաղըն էքսէրիյէթլէ գարար վէրիլսի:

Ռէիս վէքիլի պէյ.—Ալթընտա չէգավէթ վէ վալի Րէուֆ պաշանըն աճզընա տայիր Թագրիր վար միւզաքէրէ իտէլիմ:

Շէֆիգ պէյ.—Հէյէթի ումումիյէ մալումաթ իսթէրլէր իսէ իզահաթ վէրէյիմ, Այտընտա վիլայէթի պու կիւն գան ագլայօր, քիմսէ ճանընտան մալընտան էմին տէյիլ տիր. պունը էվվէլճէ տէվրի իսթիպտատըն աճզը իսնատ իտիլիրտի. հալ պու քի, պու կիւն տէ պունտան ազ տէվամ իտիյօր. վալի Րէուֆ պաշա հիչ պիր իշէ պագմայօր, իզհար ատէ իտիյօր:

Բազար իրթէսի կիւնիւ Տախիլիյէ նազըրընտան կէրէք Այտըն վէ կէրէք սայիր վիլայէթլէր հագգընտա իզահաթ իսթէնիլմէսինէ էքսէրիյէթլէ գարար վէրիլտի:

Տէվրի իսթիպտատտա Թէվճիհ օլունան րիւթպէյի ասքէրիյէտէ իգթիտար տրանըլմատըղընտան վէ պու հալ ինթիզամը ասքէրիյի խալէլ իտէճէյինտէն պու պապտէ Հարպիյէ նէզարէթինէ հազըրլան լայիհանըն պիր ան էվվէլ կէօնտէրիլմէսի հագգընտա Էտիրնէ մէպուսը Թալեաթ պէյին Թագրիրի գրաաթ վէ Թաստիգ օլունմուշ վէ պատէհու Մաեաքուլաթ Րէֆիգ պէյին մազպաթասը գրաաթ օլունարագ միւզաքէրէսի նաղըլմըշ տըր:

ԵԱՐԸՆ ՍԱԼԸ ՃԷՏԻՏ ՄԻՆԱՍԻՊԷԹԻՅԼԷ ԿԱԶԷԹԱՄԸԶ ՆԷՇՐ ՕԼՈՒՆՄԱՅԱՃԱԳ ՏԸՐ:

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

ՓԷՏԱՔԵԱՐԱՆԸ ՄԻԼԼԷԹ
ՃԷՄԻՅԷԹ ՄԷՐՔԷԶԻՆԻՆ
ՊԱՍԸԼՄԱՍԸ
ՎԷ ԹԷՎԳԻՖԼԷՐ

Փէտաքեարանը միլլէթ ճէմիյէթինին մէրքէզի վէ «Հուգուգը Ումումիյէ» կազէթասընըն իտարէխանէսի օլան Բապը Բաշա գարագօլխանէսի գարշըսընտաքի գօնագ, տիւն նիզամիյէ ալէճը Թապուրը էֆրատընտան պիր պէօլիւք գատար ասքէր Թարաֆընտան ապլօգա օլունտըգտան սօնրա, Ալիյէտէն միւթանթըգ Նիհատ պէյ, միւտաիի ումումի մուավինլէրինտէն Թալեաթ պէյ իլէ Զապթիյէ նէզարէթինտէն Թային օլունան բօլիս միւֆէթթիշլէրի, գօմիսէրլէր, բօլիսլէր, մէզքիւր գօնաղա կիրէրէք 40 քիշիյի Թէվգիֆ իթմիշլէր վէ օրալարտա վէ գօնաղըն հէր ճիհէթինտէ Թէհարրիյաթ իճրա էյլէմիշլէր տիր:

Թէհարրիյաթտան էվվէլ օրատա մէվճուտ 40 քիշիտէն 32սի ալըճը Թապուրը էֆրատը իլէ Բապը Զապթիյէյէ կէօնտէրիլտիքտէն սօնրա փէտաքեարանը միլլէթ ճէմիյէթի րէիսի Ախմէտ Բահճէթ պէյ վէ «Հուգուգը Ումումիյէ» կազէթասը միւտիրը մէսուլը Տօգթ. Ալի Սաիպ պէյ, Հիւրրիյէթ Թարէպխանէսինտէ Հիւսէյին պէյ, «Հուգուգը Ումումիյէ» մուհասէպէ միւտիրի Ալի էֆ. մուավինլէրինտէն մախտումը Սիւլէյման Շէրէֆէտտին էֆ. ճէմիյէթ սանտըգ էմինի Պէհճէթ էֆ. մուգայիտի Մէհմէտ Ալի էֆ. ապօնէ միւտիրի Գէորգ էֆ. էմանի Թէհարրիյաթ հազըր պուլունտուրուլմագ իւզրէ ալը գօնուլմուշ տըր:

Թէհարրիյաթ սաաթ 10տան կէճէ սաաթ 1 պուչուգա գատար տէվամ իթմիշ վէ Ախմէտ Բահճէթ պէյին րէֆիգլէրի քէզալիք Թահթէլհըֆզ Զապթիյէ նէզարէթինէ կէօնտէրիլմիշլէր տիր: Թէհարրիյաթ էսնասընտա պիր չօգ էվրագ զապթ օլունտուղը կիպի, [illegible] տէլիկինէ աթըլմըշ պիր Թագըմ քեաղըտլար կէօրիւլէրէք, պունլար տախի ալընմըշ տըր: Ֆագաթ բաշտաքի գօնագտա չու մուամէլէ ճէրէյան իթմէկի սըրատա, Սթանպօլ միւթէֆէննիֆլէրինտէն Մէհմուտ վէ պիրատէրի միւտաիի ումումի մուավինլէրինտէն Ապտուլհամիտ պէյլէր նէնէ պիր Թագըմ մէմուրինը գապէթայը պիրլիքտէ ալարագ բէյօղը ճէմիյէթ Ախմէտ պէյին Սիւլէյմանիյէտէ քեային խանէսինտէ Թէհարրիյաթ իճրա էյլէմիշլէր տիր:

Փէտաքեարանը միլլէթ ճէմիյէթի մէրքէզէրտէ կէօրիւլմիւշ հէզարմագ ֆիքրիւնէ փէտաքեար Թային վէ պունլարտա Թէվզի էյլէտիքլէրի վէ հաթթա սէֆիրլէրէ տէ Թէզրուզտա պուլունաճաղլարը անլաշըլմըշ տըր: Թային օլունան պու փէտաքլէրէ նօթալար վէրիլտիկի վէ Գարատաղ բէվօլվէրլէրի Թէվզի իտիլտիքի տէ իշիտիլմիշ տիր: Պունլար պիր տէ ֆայտէսիզ միւտիրիյէթի նամըյլա պիր հէյէթ Թէշքիլ իթմիշլէր քի մէզքիւր հէյէթ, ճէմիյէթին իսթիհլաքճըսընէ մազհարօնտը ինրայի մէմուր իմիշ: 14 սահաթ. 324 Թարիխլի ճէմիյէթը մէրքէզիյէտէն մէզքիւր ֆասըլիյէթ միւտիրիյէթինէ Թէպլիղ օլունան վարագատա տախի, իտտիաթա էն զիյատէ կէչէն տէօնէն օլան պիր նէրատէն պաչլանըլմասը վէ ֆագաթ էլէ կէչիլմէմէսինէ սօն տէրէճէ տիգգաթ օլունմասը եազըլմըշ իմիշ: Իսթիխպարաթա Թէաթրօ վէ օյուն եէրլէրինէ պազը քիմսէլէր Թարաֆընտան հիճում վէ խարաբ իտիլմէսինի օ Թարիխտէն պիր գաչ կիւն սօնրա տա Թէսատիւֆի գապըլթաճա մէզքիւր վարագանըն Թէպլիսաթընտա աթֆ իտիլմիշ տիր:

Պու իշտէ պիր մագսատ սիյասի օլամայըպ, բարա մէսէլէսի օլտուղը զաղըթաճա անլաշըլմըշ տըր:

Ճէմիյէթին Աստանա վալիսի Պահրի պաշանըն 90,000 լիրա իլէ կէլտիկի վէ պունտան հիչ օլմազ սա 5000 լիրասընը քէնտիլէրինէ վէրմէսի վէ վէրմէտիկի սուրէթտէ Թէհտիտաթ իճրասը վէ պու տա օլմատըղը հալտէ ֆէտաիլէրտէն պիրի Թարաֆընտան Թէլէֆ օլունմասը եօլընտա պիր գարարը տահա էլտէ իտիլմիշ: Սէֆիրլէրէ Թէպրուզ գարարտա 11 իմզա վար իմիշ:

Փէտաի օլտուգլարը խապէր ալընան Իւզպաշըսըտա սաքին Օսման բէհլիվան իլէ բարմագլըզճը Հիւսէյին տիւն կէճէ Թէվգիֆ իտիլմիշ տիր:

Փէտաքեարանը միլլէթ ճէմիյէթի էֆրատը 1500 քիշի օլուպ, պու կիւն Պապը Ալիյէ կէլէրէք մէմուրիյէթ իսթէյէճէքլէր. վէրիլմէտիկի սուրէթտէ պիր գրուպ Պէյօղլունտա կէչէրէք սէֆիրլէրէ Թէպրուզ էյլէյէճէքլէր, պիր գրուպը տա Իթթիհատ վէ Թէրագգը ճէմիյէթինէ կիտիպ, Թէհտիտաթտա պուլունաճագլար իմիշ վէ Զապթիյէ նէզարէթինէ պու եօլտա իխպարաթ վուգու պուլմուշ տըր:

«ՍԷՐՊԷՍԹԻ» կազէթասը սահիպի Մէվլանզատէ Րիֆաթ էֆ. տիւն կէճէ Զապթիյէ նէզարէթինէ չաղրըլմըշ իսէ տէ, պու ճէմիյէթտէն գաթիէն այրըլտըղը անլաշըլտըղընտան, սէրպէսթ պըրագըլմըշ տըր:

«Հուգուգը Ումումիյէ» կազէթասը Թարէքեանէսի գաբաթըլճա գօրտօն ալթընա ալընմըշ տըր:

Տէրտէսթ իտիլէնլէրտէն էքսէրիսի քիւլահ գարմագ հավէսինտէ պուլունան իբտիգ սաֆըզ թագըմընտան իմիշ:

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

Տիւն սապահ Աւսթրիա սէֆիրի Սաթրաբազամ հազրէթլէրինին գօնաղընա ազիմէթլէ իճրա էյլէտիկի միւլագաթտա, Պապը Ալինին Բօսնա-Հէրսէքտէն տօլայը Աւսթրիայըն Թէքլիֆինի գապուլ իթմէք ֆիքրինտէ օլտուղը պիլտիրիլմէքտէ, պու խապէր պօրսա իւզէրինէ հիւսնը Թէսիր իթմիշ վէ տիւն 102.11 ղըշ.տա պուլունան Իւնիֆիյէ 102.26½ ղըշ.ա գատար չըգըպ 102.24½տա գապանմըշ տըր: Պու սապահ 102.30 աչըլմըշ վէ էրէյիէ մուամէլէ օլմըշ տըր: Տիւն 174.50 ֆր.տա օլան չըմէնտէֆէր 175.75 գատար չըգմըշ վէ պու սապահ տախի այնը ֆիյաթտա աչըլըպ, խիւքմէկէ մէյալ պուլունմըշ տըր:

Պուլկարիստան հուտուտունտա գուհուր իթտիկի Թէլէկրաֆլար սըրասընտա տէրճ իտիլէն հափէր պէօյլէ պիր էհէմմիյէթ քէսպ էյլէմէտիկինտէն, Պօրսա իւզէրինէ Թէսիր իտէմէմիշ տիր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱԹՐԻԳԽԱՆԷ սանտըգը միւզայէգատա պուլընտուղընտան, Բագ. Ժողով գարարը իլէ 500 լիրա իսթիգրազընա լիւզում կէօրիւլմիշ վէ տիւն սանտըգ մուամէլաթընա մէմուր գօմիսիօն ազասը իլէ Բագ. Ժողով ազասընտան Գարախան վէ Շահրիկեան էֆ.լէր հազըր պուլունտուգլարը հալտէ լազըմ կէլէն Թէսլիմաթ իճրա իտիլմիշ տիր: Հէր սէնէ Կաղանդ միւնասէպէթիլէ Խազինէի Մալիյէտէն վէրիլէն 40,000 ղրշ. պու սէնէ իթա օլունամատըղը կիպի, Բաթրիգխանէ վարիտաթընտա տա նօգսանլար զուհուր իթմիշ տիր: Կէրէք պու խուսուստա վէ կէրէք սայիր սուրէթլէրլէ միւզայէգա զուհուր էյլէմէքլէ Բազաքեան Ժողով Բաթրիգխանէ պիւտճէսինին Թանզիմէ Թէշէպպիւս էյլէմիշ տիր: Պունըն պիր ան էվվէլ իքմալի մաթլուպ տըր քի՝ վարիտաթ վէ մէսարիֆաթ միւվազէնէ պուլսըն վէ պու կիպի տըրալարտա պարա Թէտարիքի հազըրընտա միւշքիւլաթ չէքիլմէսին:

ՎԱՆՏԱ պուլունան պիր խայլի միքտար վէ ֆուգարա չօճուգլարը մուավէնէթտէ պուլունմագ իչին գատընլարտան վէ զէնկինլէրտէն միւրէքքէպ պիր «օրբախնամ» հէյէթի Թէշքիլ օլունմըշ տըր:

ԵԱՐԸՆ Ս. Փրկիչ Խաստախանէսի հէքիմլէրի իչին պիր եըլլըգ ազամը Թէրթիպ օլունըպ, պու մագսատլէ Գրիգոր էֆ. Կիւմիւշկէրտան լիւզում օլան հէմշիրէլէրի իհտա էյլէմիշ տիր:

ԶԷՅԹՈՒՆՏԱ 1896 սէնէսինտէ սաքէրի գարագօլըն մուհասըրէսինտէ մէտխալի պուլունան Բարթուղիմէոս Վ. Թաքաճեան 4 սէնէտէն պէրու Իստէնտէրիլէտէ պուլունմագտա իքէն պու կիւնլէրտէ չէհրիմիզէ կէլմիշ վէ Բաթրիգ Սրբազան Թարաֆընտան գապուլ օլունըպ, մուվագգաթէն Բ. Հիսար քիլիսէսինէ կէօնտէրիլմիշ տիր:

ԹԱՇՐԱԼԱՐՏԱՆ չու սըրատա Տէրսաատէթէ 100 գատար ֆուգարա Թալէպէ պուլընըպ, պունլար միւխթէլիֆ մէքթէպլէրէ տէվամըյա Թահսիլ իտէճէքլէրինտէն, պիրէր Թավսիյէ իլէ Բաթրիգխանէյէ միւրաճաաթ իթմիշլէր տիր: Կէչէն ճումա կիւնիւ Ուսուսմ. Խորհուրդ իլէ կիւնէ գօմիսիօնը պիր իճթիմա ագտ վէ Թէազիզիաթ իճրա իտէրէք 40 գատար էն զիյատէ միւհթաճը մուավէնէթ օլան Թալէպէյէ կիւնէ սանտըղընտան բարա Թախսիս էյլէմիշլէր տիր: Պու կիւնէյէ չիմտիլիք տէվամ օլունըպ, իլէրուտէ սուրէթը իթմասը հազըրընտա պիր գարար վէրիլէճէք տիր:

ՊԷՇԻԿԹԱՇ ատագէրէյի Տ. Յովհաննէս քհնյ. կէչէն բազար էրթէսի կէճէսի վէֆաթ իտէրէք, Օծում այինի պու կիւն մէզքիւր քիլիսէտէ իճրա օլունմըշ տըր: Մուէթէվէֆա 42 սէնէտէն պէրու մէզքիւր քիլիսէտէ իֆֆա վազիֆէ էյլէմէքտէ իտի:

ԹԻՖԼԻԶՏԷ պիր ճէմիյէթ Թէշքիլ օլունըպ, Իրանտա պուլունան Էրմէնիլէրէ մուավէնէթտէ պուլունմագ վէ Թարիւլէյթամլարը քիւշատ էյլէյէճէք տիր:

ՄԻԱՑԵԱԼ Ընկերութիւն մէնֆաաթինա Գատըքէօյ Չիւպէսի մարիֆէթիլէ իճրա օլունան Թէաթրօ լուսպթըմընտան 2960 ղշ. հասըլաթ օլտուղընտան Ընկերութիւնա կէօնտէրիլմիշ տիր:

ՄԷՇՀՈՒՐ աքթրիս Տիկին Սիրանույշըն 30ընճը սէնէսի Յօպելեանը յունվար 24տէ Պազուտա իճրա օլունաճաղընտան պունա իշթիրաք իթմէք իչին էրպապը գալէմէ տավէթ վուգու պուլմըշ տըր:

ՎԱՆՏԱՆ Պետրոս էֆ. Գարամաճեան Թաշրա խանէսի օլարագ Բաթրիգխանէյէ 20 լիրա կէօնտէրմիշ տիր:

ԲԱԹՐԻԳ Իզմիրլեան Սրբազան Հայրիկ հազրէթլէրի պու ագշամ Երուսաղիմատունտա գալաճագ վէ եարըն սապահ Կաղանդ միւնասէպէթիլէ Մայր Եկեղեցիտէ վուգու պուլան այինտէ հազըր պուլունաճագ վէ մուախխարէն Բաթրիգխանէյէ վուգու պուլան Թէպրիքաթը գապուլ իտէճէք տիր:

Բաթրիգը միւշարիւլէյհ բազար կիւնի միւթէվէֆֆա Մագուսա Սրբազան պէյին խանէսինէ ազիմէթլէ ալիլէ քէտէրտատէսինի Թէսլիյէ էյլէտիկի կիպի, ազշամ տախի Երուսաղիմատունա ազիմէթլէ օրատա Թաամ էյլէմիշ տիր:

ՍՕՆ ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՍՔԷՐԻՆԻՆ
ԹԷՃԱՎՈՒԶԸ

ՍԷԼԱՆԻԿ, 29 Դեկտ.— Պու կիւն սաաթ 11տէ, պուլկար ասքէրի պիրտէն պիրէ Իհսանիյէ գարագօլ էֆրատը իւզէրինէ աթէշ իտէրէք, իհթիյաթ էֆրատընտան Նօրէգօլը Շաքիրի Թէլէֆ վէ Հասան չավուշը ճէրհ իթմիշլէր տիր:

Պիր միւլազըմ գումանտասընտա 30 նէֆէր մէզքիւր մահալլէ սէվգ իտիլմիշ տիր:

Քէյֆիյէթ Ծումհուրը Պալքա գայմագամլըղընտան իշար օլունմասը իւզէրինէ գայմագամը գազա, Սիրօզ միւթէսարրըֆլըղընա Թէլէկրաֆ պաշըյա ճէլպ իտիլէրէք, ալընաճագ մալումաթըն պիտիրիլմէսի քէնտիսինէ Թէպլիղ օլունմըշ տըր: Պուլկար ասքէրինին մըգտարը վէ վագըանըն մահիյէթի հազըրընտա ալընաճագ մալումաթ պիլահարէ պիլտիրիլէճէք տիր:

ՍԷԼԱՆԻԿ, 30 Դեկտ.—Իսապէթ գարագօլունտան պիր չավուշ իլէ պիր նէֆէր կէչիտիլէրի ճէրհէթլէ, Պուլկարլար աթէշ իտէրէք, պիրինի Թէլէֆ, վէ տիկէրինի ճէրհ իթմիշլէր տիր:

Թէլէֆ օլան չավուշ, Պուլկարիստան Թարաֆընտան ասքէր վէ պաշը պօզուգտան Թէրթիպ իտիլմիշ օլան բուսուսյա տիւշմիշ տիր:

Վագայանըն Թահգիգի իչին մահալլինէ պիր զապիթ կէօնտէրիլմիշ տիր:

Բէօրրիւ պաշընտա Վալիտէ խանը տէրունընտէ քէյին գրաաթխանէնին իճրա գըլընան միւզայէտէսինտէ լիրայի օսմանի 100 ղրշ. հիսապըյլա չէհրի 2250 ղըշ.տա Թալիպի էօհտէսինտէ օլտուղընտան վէ քեանունը սանինին 5ինճի բազար կիւնիւ սաաթ 9տա գատար հէր գաչ ղըռուչ վէ 7ինճի չարշէնպէհ կիւնիւ Թախսի 100տէ 5 զամմ գապուլ իտիլէրէք իհալէսի իճրա գըլընաճաղընտան, Թալիպ օլանլարըն բէյ ազչէլէրինի համիլէն պէհէր բազար էրթէսի վէ չարշէնպէհ կիւնլէրի Էվգաֆ Նէզարէթինտէ Բէօրրիւ Նիյաբէ Վալիտէ Սուլթան հազրէթլէրի վագֆը տաիրէսինա կէլմէլէրի:

29 քեան. էվվէլ 324

ՕՍՄԱՆԼԸ ՊԱՆԳԱՍԸ

Եիւսէ 5 ֆաիզլի 1896 սէնէսի թահվիլաթը Օսմանիէէնին, կէլէճէք 1/14 յունվ. թարիխինէ վատէսի հուլուլ իւտէն 25 նօմէրօլը գուբօն պէճէլաթը, բազար կիւնլէրինէն մաս